

ÇSY Terimler Sözlüğü

2026 Edisyonu

Nilüfer Şen
Stj. Av. Yağmur Bayiz
Stj. Av. Emre Gürdal

ERDEM & ERDEM
40 YEARS

Giriş

Çevresel, sosyal ve yönetişim (ÇSY – Environmental, Social and Governance (ESG)) ilkeleri, şirketlerin faaliyetlerinden yatırım kararlarına, risk yönetiminden raporlamaya kadar pek çok alanda giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Türkiye'de ve uluslararası alanda sürdürülebilirliğe ilişkin hukuki ve düzenleyici çerçevenin gelişmesi, bu alandaki kavramların doğru anlaşılmasını ve ilgili yükümlülüklerin etkin bir şekilde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı'nın 31. toplantısı (COP31) vesilesiyle yeniden ele alıp güncellediğimiz ÇSY Terimler Sözlüğü, sürdürülebilirlik alanında sıklıkla karşılaşılan kavramlara ilişkin kapsamlı ve anlaşılır bir başvuru kaynağı sunmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, emisyon ticareti, karbon fiyatlandırması, sürdürülebilirlik raporlaması ve sürdürülebilir finans başta olmak üzere ÇSY alanındaki temel kavramları Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) mevzuatı ile ilgili uluslararası düzenleme ve standartlar çerçevesinde ele alıyoruz.

ÇSY alanındaki düzenlemelerin farklı hukuk disiplinleriyle kesişmesi ve sürekli gelişmesi, şirketlerin yalnızca mevcut yükümlülüklerini değil, faaliyetlerini etkileyebilecek yeni düzenleyici gelişmeleri de yakından takip etmelerini gerektirmektedir. Bu çerçevede, ilgili kavramların hukuki bağlamlarıyla birlikte anlaşılması, sürdürülebilirlik stratejilerinin oluşturulması ve uyum süreçlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi bakımından önem taşımaktadır.

Erdem & Erdem olarak sürdürülebilirlik alanındaki deneyimimiz doğrultusunda hazırladığımız bu sözlükle müvekkillerimize, iş ortaklarımıza ve diğer paydaşlarımıza ÇSY alanındaki kavramları ve hukuki düzenlemeleri anlamalarında yol gösteren, sürdürülebilirlik uygulamalarına ilişkin değerlendirmelerinde yararlanabilecekleri güvenilir bir kaynak sunmayı hedefliyoruz.

*Görsel, yapay zekâ kullanılarak oluşturulmuştur.

İçindekiler

Adil Geçiş: 6
Adil Ticaret: 6
Anahtar Performans Göstergesi:....6
Avrupa Birliği (AB) Taksonomisi: 6
Avrupa Çevre Ajansı: 6
Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu: ...6
Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS): 6
Avrupa Yeşil Tahvili: 6
Başlıca Olumsuz Etkiler: 7
Bilime Dayalı Hedefler: 7
Binyıl Kalkınma Hedefleri: 7
BM Çevre Programı (UNEP): 7
BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Taraflar Konferansı: 7
BM Küresel İlkeler Sözleşmesi:....7
BM Sorumlu Bankacılık İlkeleri: 7
BM Sorumlu Yatırım İlkeleri: 8
BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: 8
Biyoçeşitlilik: 8
Bütünleşik Raporlama:....8
Çevresel Adalet: 9
Çevresel Faktörler: 9
Çevresel Performans: 9
Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ÇSY): 9
Çift Sonuç Yaklaşımı: 9
Çifte Önemlilik: 9
Çifte Sayım:....10
Çok Taraflı Kalkınma Bankaları: 10
ÇSY Değerlendirmesi: 10
ÇSY Entegrasyonu: 10
ÇSY Fonları: 10
Dayanıklılık: 11
Değer Kaybına Uğrayan Varlıklar: 11
Dekarbonizasyon: 11
Denkleştirme: 11
Doğaya Bağımlılık: 11
Döngüsel Ekonomi: 11
Dünya Ekonomik Forumu Paydaş Kapitalizmi Ölçütleri: 11
Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Çok Uluslu Şirketler için Sorumlu İş Davranışı Rehberi:....12
Ekvator Prensipleri: 12
Emisyon Sınır Değeri:....12
Emisyon Tahsisatı:....12
Emisyon Ticaret Sistemi (ETS):....12
Enerji Verimliliği: 12
Etki Yatırımı: 12
Finanse Edilen Emisyonlar: 13
Fiziksel Riskler: 13
Geçiş Faaliyeti: 13
Geçiş Finansmanı: 13
Geçiş Riskleri: 13
Gömülü Emisyonlar: 13
Gri Hidrojen: 13
Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli: 13
İklim Değişikliği: 14
İklim Değişikliğine Uyum: 14
İklim Değişikliğinin Azaltılması: 14
İklim Finansmanı:....14
İklim Fonları:....14
İklim Geçiş Planı: 14
İklim Riski Aktarım Kanalları:....15
İklim Riskleri:....15
İklim Saati:....15
İklim Tahvilleri:....15
İklimle Bağlantılı Finansal Açıklamalar Görev Gücü:....15
İzleme Planı ve İzleme Metodolojisi Planı:....15
İzleme, Raporlama ve Doğrulama: 15
Kalıcı Karbon Giderimi: 16
Kalkınma Finansmanı:....16
Kalkınma Finansmanı Kurumları: 16
Kapsam 1 Emisyonları:....16
Kapsam 2 Emisyonları: 16
Kapsam 3 Emisyonları: 16
Karbon Ayak İzi:....16
Karbon Fiyatlandırması:....16
Karbon Kaçağı: 16

Karbon Kredisi: 17
Karbon Tutma: 17
Karbon Yakalama ve Depolama: 17
Karbon Yoğunluğu: 17
Kaynak Sürdürülebilirliği: 17
Kaynak Verimliliği: 17
Kıyas Değeri ve Ücretsiz Tahsisat: 17
Kıyaslama: 17
Kolaylaştırıcı Faaliyet: 17
Kurumsal Sorumluluk: 17
Kurumsal Sosyal Sorumluluk: 18
Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu: 18
Kurumsal Vatandaşlık: 18
Kurumsal Yönetim: 18
Küresel Raporlama Girişimi Standartları: 18
Küresel Isınma: 18
Mavi Hidrojen: 19
Mavi Sermaye Piyasası Araçları: 19
Negatif Tarama: 19
Net Sıfır: 19
Olumsuz Etki: 20
Önemlilik: 20
Paris Anlaşması: 20
Pozitif Tarama: 20
Referans Durum: 20
Sanayide Yeşil Dönüşüm Belgesi: 21
Sera Gazı Emisyon İzni: 21
Sera Gazı Envanteri: 21
Sera Gazı Protokolü: 21
Sera Gazları: 21
Sıfır Atık: 21
Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM): 21
Sorumlu Yatırım: 21
Sorumlu Yönetim İlkeleri: 22
Sosyal Faktörler: 22
Sosyal Riskler: 22
Sosyal Sorumluluk Temelli Yatırım: 22
Sosyal Tahviller: 22
Su Ayak İzi: 22
Sürdürülebilir Borsalar Girişimi: 22
Sürdürülebilir Finans: 22
Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle Uyum: 23
Sürdürülebilir Sigortacılık: 23
Sürdürülebilir Ürünler için Ekotasarım: 23
Sürdürülebilir Yatırım: 23
Sürdürülebilirlik: 23
Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları: 23
Sürdürülebilirlik Denetimi: 23
Sürdürülebilirlik Endeksleri: 23
Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu Standartları: 24
Sürdürülebilirlik Performans Hedefi: 24
Sürdürülebilirlik Raporlaması: 24
Sürdürülebilirlik Riskleri: 24
Taksonomi Geçiş Planı: 25
Toplumsal Etki Yatırımı: 25
Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi: 25
Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı 1 (TSRS 1): 25
Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı 2 (TSRS 2): 25
Türkiye Yeşil Taksonomisi: 25
Ulusal Katkı Beyanı: 26
Uluslararası Bütünleşik Raporlama Çerçevesi: 26
Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS): 26
UFRS S1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler: 26
UFRS S2 İklimle İlgili Açıklamalar: 26
Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi: 26
Uluslararası Çalışma Örgütü: 26
Yatırımcı Etkileşimi: 27
Yatırımda Sorumlu Yönetim: 27
Yenilenebilir Enerji: 27
Yenilenebilir Enerji Sertifikaları: 27
Yeşil Hidrojen: 27
Yeşil Tahviller: 27
Yeşil Varlık Oranı (YVO): 27
Yeşile Boyama: 27
Yönetişim Faktörleri: 27
YVO Kapsamında Uygun ve Uyumlu Finansal Varlıklar: 27
Zorla Çalıştırmayla Üretilmiş Ürün Yasağı: 28

Kısaltmalar Kılavuzu

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BM: Birleşmiş Milletler

BMİDÇS: Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
(United Nations Framework Convention on Climate Change)

COP: Taraflar Konferansı
(Conference of the Parties)

ÇSY: Çevresel, Sosyal ve Yönetişim
(Environmental, Social and Governance)

ESRS: Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları
(European Sustainability Reporting Standards)

ETS: Emisyon Ticaret Sistemi

GRI: Küresel Raporlama Girişimi
(Global Reporting Initiative)

ISO: Uluslararası Standardizasyon Örgütü
(International Organization for Standardization)

ISSB: Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu
(International Sustainability Standards Board)

SFDR: Sürdürülebilir Finans Açıklama Tüzüğü
(Sustainable Finance Disclosure Regulation)

SKDM: Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması

SKH: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

TCFD: İklimle Bağlantılı Finansal Açıklamalar Görev Gücü
(Task Force on Climate-related Financial Disclosures)

TSRS: Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları

UFRS: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
(International Financial Reporting Standards – IFRS)

UNEP: Birleşmiş Milletler Çevre Programı
(United Nations Environment Programme)

YVO: Yeşil Varlık Oranı

Adil Geçiş:

Düşük emisyonlu ve iklime dayanıklı bir ekonomiye geçişte çalışanların, toplulukların ve kırılgan grupların korunmasını esas alan yaklaşımdır. İnsana yakışır iş, sosyal koruma, mesleki becerilerin geliştirilmesi ve sosyal diyalog yoluyla geçişin yarar ve maliyetlerinin hakkaniyetli biçimde paylaşılmasını amaçlar. [1]

Adil Ticaret:

Üreticiler ile alıcılar arasındaki ticari ilişkilerde hakkaniyetli koşulları, üreticilerin geçim olanaklarını ve sürdürülebilir üretimi destekleyen yaklaşımdır. [2]

Anahtar Performans Göstergesi:

(Key Performance Indicator)

Bir kuruluşun belirli amaçlarına ulaşma düzeyini ölçmek için kullandığı göstergedir. Sürdürülebilirlik alanında emisyon, enerji, su veya sosyal performansın izlenmesinde kullanılabilir. [3]

Avrupa Birliği (AB) Taksonomisi:

Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 18.06.2020 tarihli ve (AB) 2020/852 sayılı Sürdürülebilir Yatırımların Kolaylaştırılması Amacıyla Bir Çerçeve Oluşturulmasına ve (AB) 2019/2088 sayılı Tüzüğün Değiştirilmesine İlişkin Tüzüğü temelinde ekonomik faaliyetlerin çevresel sürdürülebilirliğini sınıflandıran sistemdir. Bir ekonomik faaliyetin çevresel açıdan sürdürülebilir olarak nitelendirilebilmesi için çevresel hedeflerden en az birine önemli katkı sağlaması, diğer çevresel hedeflere önemli zarar vermemesi, asgari güvencelere uygun yürütülmesi ve teknik tarama kriterlerini karşılaması gerekir. [4]

Avrupa Çevre Ajansı:

Avrupa Çevre Ajansı, çevre ve iklim politikalarının hazırlanmasını, uygulanmasını ve değerlendirilmesini desteklemek üzere bilgi ve değerlendirmeler sunan AB ajansıdır. [5]

Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu:

(European Financial Reporting Advisory Group)

AB'de finansal raporlama ve sürdürülebilirlik raporlaması alanlarında faaliyet gösteren, kamu yararını gözeten bağımsız bir kuruluştur. Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarının (*European Sustainability Reporting Standards* – ESRS) taslaklarını geliştirir ve Avrupa Komisyonuna teknik danışmanlık sağlar. [6]

Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (ESRS):

AB kurumsal sürdürülebilirlik raporlamasında kullanılacak açıklama esaslarını belirler. Çifte önemlilik yaklaşımıyla çevresel, sosyal ve yönetişim konularını ele alır; kullanılacak sürüm ilgili raporlama dönemi ve geçiş hükümlerine göre belirlenir. [7]

Avrupa Yeşil Tahvili:

Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 22.11.2023 tarihli ve (AB) 2023/2631 sayılı Avrupa Yeşil Tahvilleri ve Çevresel Açıdan Sürdürülebilir Olarak Pazarlanan Tahviller ile Sürdürülebilirlikle Bağlantılı Tahviller İçin İsteğe Bağlı Açıklamalara İlişkin Tüzüğü kapsamında tahvil gelirlerinin kullanımına, AB Taksonomisi ile uyuma, kamuyu aydınlatmaya ve dış değerlendirmeye ilişkin koşulları karşılayan tahvildir. "Avrupa Yeşil Tahvili" adlandırmasının kullanılması isteğe bağlı olmakla birlikte, bu adlandırmayı kullanan ihraççıların ilgili Tüzükte öngörülen gerekliliklere uyması zorunludur. [8]

Başlıca Olumsuz Etkiler:

Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 27.11.2019 tarihli ve (AB) 2019/2088 sayılı Finansal Hizmetler Sektöründe Sürdürülebilirlikle İlgili Açıklamalara İlişkin Tüzüğü (*Sustainable Finance Disclosure Regulation* – SFDR) kapsamında, yatırım kararlarının sürdürülebilirlik faktörleri üzerindeki en önemli olumsuz etkilerini ifade eder. Bu etkiler; sera gazı emisyonları, biyoçeşitlilik, su kaynakları, atıklar, sosyal ve çalışanlara ilişkin konular, insan hakları ve yolsuzlukla mücadele gibi alanlarda belirlenen göstergeler aracılığıyla değerlendirilir ve raporlanır. [9]

Bilime Dayalı Hedefler:

Küresel ısınmanın sınırlandırılmasına yönelik iklim bilimi verileri ve emisyon azaltım patikalarıyla uyumlu olarak belirlenen sera gazı emisyon azaltım hedefleridir. Bilime Dayalı Hedefler Girişimi (*Science Based Targets initiative*), şirketlerin bu hedefleri belirlemelerine yönelik standartlar, kriterler ve rehberler geliştirir; belirlenen hedeflerin ilgili kriterlere uygunluğunun doğrulanmasına yönelik bir çerçeve sunar. [10]

Binyıl Kalkınma Hedefleri:

Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2000-2015 dönemi için benimsenen; aşırı yoksulluk ve açlık, eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk ve anne sağlığı, hastalıklarla mücadele, çevresel sürdürülebilirlik ve kalkınma ortaklığına ilişkin sekiz hedeftir. Bu hedeflerin yerini 2015 yılında kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) almıştır. [11]

BM Çevre Programı (UNEP):

1972 yılında kurulan, BM bünyesinde çevre alanındaki faaliyetlerin koordinasyonunu sağlayan ve küresel çevre politikalarının geliştirilmesini destekleyen kuruluştur. İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı ve kirlilik gibi çevresel sorunlara yönelik bilimsel değerlendirme, politika geliştirme ve uluslararası iş birliği çalışmaları yürütür. [12]

BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Taraflar Konferansı:

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS – *United Nations Framework Convention on Climate Change*), iklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası iş birliğinin temel sözleşmesidir. Taraflar Konferansı (*Conference of the Parties* – COP), BMİDÇS'nin en üst karar organıdır. COP, Paris Anlaşması bakımından Paris Anlaşması Taraflar Toplantısı olarak görev yapan Taraflar Konferansı sıfatıyla toplanır. [13]

BM Küresel İlkeler Sözleşmesi:
(United Nations Global Compact)

İşletmeleri insan hakları, çalışma standartları, çevre ve yolsuzlukla mücadele alanlarındaki on ilkeye uygun davranmaya teşvik eden gönüllü bir girişimdir. [14]

BM Sorumlu Bankacılık İlkeleri:
(Principles for Responsible Banking)

Bankaların stratejilerini SKH ve Paris Anlaşması ile uyumlaştırmalarını destekleyen UNEP Finans Girişimi çerçevesidir. Altı ilke; uyum, etki ve hedef belirleme, müşteriler, paydaşlar, yönetişim ve kültür ile şeffaflık ve hesap verebilirliği kapsar. [15]

BM Sorumlu Yatırım İlkeleri:

(Principles for Responsible Investment)

Yatırımcıların ÇSY konularını yatırım kararlarına ve sahiplik uygulamalarına dâhil etmelerini destekleyen, BM tarafından desteklenen altı gönüllü ilkedir. İlkeler; analiz ve karar alma, aktif sahiplik, uygun açıklamaların talep edilmesi, ilkelerin yaygınlaştırılması, iş birliği ve ilerlemenin raporlanmasıyla ilgilidir. [16]

BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri:

BM Genel Kurulunun 2015 yılında kabul ettiği 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi kapsamındaki 17 hedef ve bunlarla bağlantılı 169 alt hedeftir. Yoksulluğun giderilmesi, eşitsizliklerin azaltılması ve çevrenin korunması dâhil ekonomik, sosyal ve çevresel konuları birlikte ele alır. [17]

Biyoçeşitlilik:

Karasal, denizel ve diğer su ekosistemleri ile bunların parçası olduğu ekolojik kompleksler dâhil bütün kaynaklardaki canlılar arasındaki çeşitliliktir. Tür içi çeşitliliği, türler arasındaki çeşitliliği ve ekosistem çeşitliliğini kapsar. [18]

Bütünleşik Raporlama:

Bir kuruluşun stratejisi, yönetişimi, performansı ve beklentileri arasındaki bağlantıları, dış çevresiyle birlikte değerlendirerek kısa, orta ve uzun vadede nasıl değer yarattığını, koruduğunu veya aşındırdığını açıklayan raporlama yaklaşımıdır. [19]

Çevresel Adalet:

Çevresel yarar ve yüklerin hakkaniyetli dağılımını ve çevreyi etkileyen karar süreçlerine katılımı esas alan yaklaşımdır. Çevresel zararların belirli topluluklar üzerinde orantısız biçimde yoğunlaşmasını önlemeyi ve kırılgan grupları korumayı amaçlar. [20]

Çevresel Faktörler:

Bir işletmenin çevre üzerindeki etkileri ve çevresel koşullardan kaynaklanan risk ve fırsatlarıyla ilgili konulardır. İklim değişikliği, enerji, su, biyoçeşitlilik, kaynak kullanımı, atık ve kirlilik bu faktörlere örnektir. [21]

Çevresel Performans:

Bir kuruluşun çevreye ilişkin faaliyetlerinin ve etkilerinin ölçülebilir sonuçlarıdır. Enerji, su ve ham madde kullanımı, emisyonlar ve atıklar ilgili performans göstergeleri arasında yer alır. [22]

Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ÇSY):

Çevresel, sosyal ve yönetişim; işletmelerin çevre ve toplum üzerindeki etkilerinin, bu alanlardaki risk ve fırsatlarının ve yönetim uygulamalarının değerlendirilmesinde esas alınan unsurlardır. Şirket stratejisinin oluşturulması, yatırım kararları, risk yönetimi ve raporlama süreçlerinde dikkate alınır. [23]

Çift Sonuç Yaklaşımı:

(Double Bottom Line)

Finansal sonuçların yanı sıra sosyal veya çevresel sonuçların da değerlendirilmesini öngören yaklaşımdır. [24]

Çifte Önemlilik:

Sürdürülebilirlik konularının hem işletmenin insanlar ve çevre üzerindeki etkileri hem de işletme üzerindeki finansal etkileri bakımından değerlendirilmesidir. ESRS yaklaşımında bir konu, etki önemliliği veya finansal önemlilik bakımından ya da her ikisi bakımından önemli olabilir. [25]

Çifte Sayım:

Aynı emisyon azaltımının, gideriminin veya çevresel etkinin birden fazla kez hesaba katılması ya da aynı sonuç üzerinde birden fazla iddiada bulunulmasıdır. Karbon kredilerinin çifte ihracı veya kullanımı ile ülkelerin emisyon muhasebesindeki çifte sayım, ilgili kurallar çerçevesinde ayrı değerlendirilir. [26]

Çok Taraflı Kalkınma Bankaları:
(Multilateral Development Banks)

Birden fazla devletin ortaklığıyla kurulan; ekonomik ve sosyal kalkınmayı kredi, yatırım, garanti ve teknik destek gibi araçlarla destekleyen uluslararası finans kuruluşlarıdır. Avrupa Yatırım Bankası ve Dünya Bankası bu kuruluşlara örnektir. [27]

ÇSY Değerlendirmesi:

Bir şirketin veya finansal aracın ÇSY bakımından risklerinin, fırsatlarının veya etkilerinin belirli bir metodoloji çerçevesinde değerlendirilmesi sonucunda oluşturulan derecelendirmedir. [28]

ÇSY Entegrasyonu:

ÇSY faktörlerinin, risk ayarlı getirileri iyileştirmek amacıyla yatırım analizi ve karar alma süreçlerinde sürekli olarak dikkate alınmasıdır. [29]

ÇSY Fonları:

Yatırım stratejisinde ÇSY faktörlerini dikkate alan fonlardır. Yatırım seçiminde dışlama, ÇSY entegrasyonu veya belirli sürdürülebilirlik hedeflerine dayanan yöntemler kullanabilirler. [30]

Dayanıklılık:

Bir sistemin, kuruluşun veya topluluğun olumsuz olaylara hazırlanma, etkileriyle başa çıkma, uyum sağlama ve temel işlevlerini koruma kapasitesidir. İklim dayanıklılığı, iklim tehlikeleri ve değişen iklim koşulları karşısındaki bu kapasiteyi ifade eder. [31]

Değer Kaybına Uğrayan Varlıklar:

Politika, mevzuat, teknoloji, piyasa veya çevresel faktörlerdeki değişiklikler nedeniyle ekonomik ömürleri sona ermeden değer kaybına uğrayan, gelir yaratma kapasiteleri azalan veya ekonomik açıdan kullanılamaz hâle gelen varlıklardır. [32]

Dekarbonizasyon:

Faaliyetlerden, üretim süreçlerinden veya bir ekonomiden kaynaklanan karbondioksit emisyonlarının azaltılması sürecidir. Enerji verimliliği, düşük emisyonlu enerji kaynaklarına geçiş ve üretim yöntemlerinin değiştirilmesi bu sürecin araçlarıdır. [33]

Denkleştirme:

Emisyonlarla ilişkili bir yükümlülük veya taahhüt için karbon kredilerinin kullanılmasıdır. Kredinin kabul edilebilirliği, miktarı ve kullanım koşulları ilgili sisteme bağlıdır. [34]

Doğaya Bağımlılık:

Bir kuruluşun faaliyetlerinin ekosistemlerin sunduğu su, tozlaşma, toprak verimliliği ve iklim düzenlemesi gibi işlev ve hizmetlere bağlı olmasıdır. Bu hizmetlerdeki bozulma, operasyonel ve finansal risklere dönüşebilir. [35]

Döngüsel Ekonomi:

Ürünlerin ve malzemelerin değerini mümkün olduğunca uzun süre korumayı, kaynak kullanımını ve atık oluşumunu azaltmayı amaçlayan ekonomik yaklaşımdır. Tasarım, dayanıklılık, bakım, onarım, yeniden kullanım, yenileme ve geri dönüşümü kapsar. [36]

Dünya Ekonomik Forumu Paydaş Kapitalizmi Ölçütleri:

Dünya Ekonomik Forumunun (World Economic Forum) 2020 yılında yayımladığı Paydaş Kapitalizminin Ölçülmesi çalışmasında yer alan, şirketlerin sürdürülebilir değer yaratımına ilişkin ortak açıklama ölçütleridir. Yönetişim, gezegen, insanlar ve refah başlıkları altında toplanır. [37]

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Çok Uluslu Şirketler için Sorumlu İş Davranışı Rehberi:

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development) çerçevesindeki, hükümetlerin çok uluslu şirketlere yönelik sorumlu iş davranışı tavsiyeleridir. 2023 yılında güncellenen Rehber; insan hakları, çalışma, çevre, yolsuzluk, tüketiciler, teknoloji, rekabet ve vergilendirme gibi alanları kapsar. [38]

Ekvator Prensipleri:

Finans kuruluşlarının belirli proje finansmanı ve proje bağlantılı işlemlerde çevresel ve sosyal riskleri belirlemesine, değerlendirmesine ve yönetmesine yönelik gönüllü risk yönetimi çerçevesidir. Uygulama kapsamı işlem türüne ve çerçevede belirlenen koşullara bağlıdır. [39]

Emisyon Sınır Değeri:

Belirli bir zaman aralığında aşılmaması gereken emisyon miktarı, konsantrasyonu veya seviyesidir. Sanayi tesislerinin çevresel izin koşullarında kullanılır, Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) kapsamındaki toplam emisyon üst sınırından veya bir tesisin tahsisat miktarından farklıdır. [40]

Emisyon Tahsisatı:

ETS kapsamında, belirli bir süre boyunca bir ton karbondioksit eşdeğeri sera gazı emisyon hakkı sağlayan, misli nitelikte, devredilebilir ve kaydi olarak ihraç edilen birimdir. [41]

Emisyon Ticaret Sistemi (ETS):

Sera gazı emisyonlarına bir üst sınır getirilmesine ve tahsisatların alınıp satılmasına dayanan piyasa mekanizmasıdır. Emisyon azaltımını teşvik eder; kapsam, tahsisat dağıtımı ve yükümlülükler ilgili sistemin kurallarına göre belirlenir. [42]

Enerji Verimliliği:

Aynı veya karşılaştırılabilir ürün, hizmet ya da işlevin daha az enerji kullanılarak sağlanmasıdır. Enerji tüketiminin azalması tek başına verimlilik artışını göstermez; üretim veya hizmet düzeyindeki değişiklik de dikkate alınır. [43]

Etki Yatırımı:

Finansal getirinin yanı sıra ölçülebilir, olumlu sosyal veya çevresel etki yaratmak amacıyla yapılan yatırımdır. Bu amaç, yatırımın etkilerinin ölçülmesi ve yönetilmesiyle desteklenir. [44]

Finanse Edilen Emisyonlar:

Kredi ve yatırım gibi finansal faaliyetlerle ilişkilendirilen sera gazı emisyonlarıdır. Finansal kuruluşların Kapsam 3 hesaplamalarında ele alınabilir. Hesaplama, varlık sınıfına ve kullanılan atıf yöntemine bağlıdır; yeşil varlık oranıyla aynı ölçüt değildir. [45]

Fiziksel Riskler:

İklim değişikliğinin fiziksel etkilerinden kaynaklanan risklerdir. Sel ve fırtına gibi ani olaylardan doğan akut riskler ile sıcaklık artışı, su stresi ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi uzun vadeli değişimlerden doğan kronik riskleri kapsar. [46]

Geçiş Faaliyeti:

Teknolojik ve ekonomik açıdan uygulanabilir düşük karbonlu alternatiflerin henüz bulunmadığı sektörlerde, sera gazı emisyonlarının azaltılmasını ve iklim nötr bir ekonomiye geçişi destekleyen, ilgili teknik koşulları karşılayan ekonomik faaliyettir. [47]

Geçiş Finansmanı:

Faaliyetlerin veya işletmelerin daha düşük emisyonlu ve sürdürülebilir bir yapıya dönüşümünü destekleyen finansmandır. [48]

Geçiş Riskleri:

Düşük karbonlu ve daha sürdürülebilir bir ekonomiye geçiş sürecindeki politika, hukuk, teknoloji, piyasa ve davranış değişikliklerinin doğurabileceği risklerdir. Varlık değerleri, maliyetler, gelirler ve finansmana erişim üzerindeki etkileri içerebilir. [49]

Gömülü Emisyonlar:

Bir ürünün üretimiyle ilişkili, ilgili hesaplama yöntemine göre belirlenen sera gazı emisyonlarıdır. Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) kapsamında doğrudan emisyonlar ile kapsama göre üretimde tüketilen elektriğe ilişkin dolaylı emisyonlar dikkate alınır. Hesaplama sınırı, kullanılan düzenlemeye ve ürüne bağlıdır. [50]

Gri Hidrojen:

Genellikle doğal gaz veya kömür gibi fosil kaynaklardan, üretim sırasında ortaya çıkan karbondioksit yakalanıp kalıcı olarak depolanmaksızın üretilen hidrojendir. İklim etkisi, üretim yöntemi ve yaşam döngüsü emisyonları esas alınarak değerlendirilir. [51]

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli:

1988 yılında UNEP ve Dünya Meteoroloji Örgütü tarafından kurulan, iklim değişikliğinin bilimsel temelleri, etkileri, uyum ve azaltım seçeneklerine ilişkin mevcut bilimsel bilgileri değerlendiren uluslararası kuruluştur. Kendi araştırmalarını yürütmez; yayımlanmış bilimsel çalışmaları değerlendirerek raporlar hazırlar. [52]

İklim Değişikliği:

İklimin ortalama durumunda veya değişkenliğinde uzun süre devam eden değişiklikler. Bilimsel kullanım doğal süreçleri ve insan faaliyetlerini kapsayabilir, BMİDÇS ise doğal değişkenliğe ek olarak doğrudan veya dolaylı insan faaliyetlerine atfedilen değişikliğe özgü tanım kullanır. [53]

İklim Değişikliğine Uyum:

Gerçekleşen veya beklenen iklim koşullarına ve bunların etkilerine uyum sağlama sürecidir. İnsan faaliyetleri bakımından zararın azaltılmasını veya ortaya çıkan fırsatlardan yararlanılmasını, doğal sistemler bakımından ise uyum kapasitesinin desteklenmesini kapsar. [54]

İklim Değişikliğinin Azaltılması:

Sera gazı emisyonlarını azaltmaya veya sera gazı yutaklarını güçlendirmeye yönelik insan müdahaleleridir. Yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve sera gazı giderimleri bu amaçla kullanılan yöntemler arasındadır. [55]

İklim Finansmanı:

İklim değişikliğinin azaltılmasını ve iklim değişikliğine uyumu destekleyen yerel, ulusal veya uluslararası finansmandır. Kamu, özel sektör ve alternatif kaynaklardan sağlanabilir, finansmanın amacı ve koşulları kullanılan mekanizmaya göre değişir. [56]

İklim Fonları:

İklim değişikliğinin azaltılması veya iklim değişikliğine uyum projelerine finansman sağlayan fonlardır. Kamu ve uluslararası iklim fonları ile iklim temalı yatırım portföyleri, kuruluş amaçları ve işleyişleri bakımından farklılık gösterir. [57]

İklim Geçiş Planı:

Bir işletmenin daha düşük emisyonlu ve iklime dayanıklı bir iş modeline geçiş için belirlediği hedefleri, eylemleri, kaynakları ve temel varsayımları açıklayan plandır. Planın içeriği ve açıklanmasına ilişkin yükümlülükler, tabi olunan düzenleme ve standartlara göre belirlenir. [58]

İklim Riski Aktarım Kanalları:

İklimle ilgili fiziksel risklerin ve geçiş risklerinin, işletmeler ile finansal kuruluşların maruz kaldığı diğer risklere yansıma yollarıdır. Borçlunun gelir kaybının kredi riskini artırması veya varlık değerindeki düşüşün piyasa ve teminat riskini etkilemesi buna örnektir. [59]

İklim Riskleri:

İklim değişikliğinin ve bununla mücadele amacıyla alınan önlemlerin doğurabileceği olumsuz sonuçlara ilişkin risklerdir. İşletmeler bakımından faaliyetleri, varlıkları ve finansal durumu etkileyebilen fiziksel riskleri ve düşük karbonlu ekonomiye geçiş risklerini kapsar. [60]

İklim Saati:

Belirli sıcaklık hedefleri için hesaplanan kalan karbon bütçesini veya bu bütçenin mevcut emisyon düzeylerinde ne kadar sürede tüketilebileceğini gösteren iletişim aracıdır. [61]

İklim Tahvilleri:

İklim değişikliğinin azaltılması veya iklim değişikliğine uyum projelerine finansman sağlamak amacıyla ihraç edilen tahvillerdir. Yeşil tahvillerle bağlantılı olan bu araçların tabi olduğu koşullar, kullanılan etiket veya sertifikasyon sistemine göre değişebilir. [62]

İklimle Bağlantılı Finansal Açıklamalar Görev Gücü:

(Task Force on Climate-related Financial Disclosures – TCFD)

Finansal İstikrar Kurulu tarafından 2015 yılında kurulan, iklimle bağlantılı finansal açıklamalara yönelik tavsiyeler geliştiren görev gücüdür. Tavsiyeleri yönetişim, strateji, risk yönetimi ile metrikler ve hedefler olmak üzere dört temel alana dayanır. 2023 yılında görevini tamamlayan TCFD'nin tavsiyeleri, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) S1 ve UFRS S2 sürdürülebilirlik açıklama standartlarının geliştirilmesine temel oluşturmuştur. [63]

İzleme Planı ve İzleme Metodolojisi Planı:

İzleme planı, tesisin sera gazı emisyonlarının hangi yöntemlerle izleneceğini belirleyen belgedir. İzleme metodolojisi planı ise ücretsiz tahsisat hesabına esas verilerin, faaliyet seviyelerinin ve bunlarla ilişkili süreçlerin izlenmesine yönelik yöntemleri açıklar. [64]

İzleme, Raporlama ve Doğrulama:

(Monitoring, Reporting and Verification)

Sera gazı emisyonlarının belirlenmiş yöntemlerle izlenmesini, sonuçların raporlanmasını ve bağımsız olarak doğrulanmasını kapsayan süreçlerdir. Kapsam, yöntem ve doğrulayıcının yetkisi ilgili düzenleme veya standartla belirlenir. [65]

Kalıcı Karbon Giderimi:

Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 27 Kasım 2024 tarihli ve (AB) 2024/3012 sayılı Kalıcı Karbon Giderimleri, Karbon Tarımı ve Ürünlerde Karbon Depolamaya İlişkin Birlik Sertifikasyon Çerçevesinin Oluşturulmasına Dair Tüzüğü kapsamında, atmosferik veya biyojenik karbonun giderilerek normal koşullarda ve uygun yönetim uygulamaları altında birkaç yüzyıl boyunca depolanmasını sağlayan faaliyet veya süreçleri ifade eder. Ürünlerde kalıcı kimyasal bağlanma yoluyla gerçekleştirilen karbon depolama faaliyetleri de bu kapsamda değerlendirilebilir. Geliştirilmiş hidrokarbon geri kazanımıyla birleştirilen faaliyetler ise bu tanımın dışındadır. [66]

Kalkınma Finansmanı:

Ekonomik ve sosyal kalkınmayı desteklemek amacıyla sağlanan finansmandır. Hibeler, krediler, öz kaynak yatırımları, garantiler ve özel finansmanı harekete geçiren araçları kapsayabilir. [67]

Kalkınma Finansmanı Kurumları:

Kalkınmayı desteklemek amacıyla yatırım yapan ve finansman sağlayan uzmanlaşmış kuruluşlardır. Kamu sahipliği veya desteğiyle faaliyet gösterebilir; özellikle özel sektör yatırımlarına kredi, sermaye yatırımı ve garanti yoluyla destek sağlayabilirler. [68]

Kapsam 1 Emisyonları:

İşletmenin sahip olduğu veya kontrol ettiği kaynaklardan doğrudan salınan sera gazı emisyonlarıdır. İşletmenin kazanlarında yakıt yakılması, sahip olduğu araçların kullanılması ve bazı üretim süreçleri buna örnektir. Örgütsel sınır, kullanılan konsolidasyon yaklaşımına göre belirlenir. [69]

Kapsam 2 Emisyonları:

İşletmenin satın aldığı veya edindiği ve tükettiği elektrik, buhar, ısıtma ve soğutmanın üretiminden kaynaklanan dolaylı sera gazı emisyonlarıdır. Emisyonların kaynağı, enerjiyi tüketen işletmenin sahip olduğu veya kontrol ettiği tesis olmak zorunda değildir. [70]

Kapsam 3 Emisyonları:

Kapsam 2 dışında kalan ve işletmenin yukarı ve aşağı yönlü değer zincirinde meydana gelen dolaylı sera gazı emisyonlarıdır. Satın alınan ürünler, taşımacılık, iş seyahatleri, çalışanların işe gidiş gelişi, satılan ürünlerin kullanımı ve kullanım sonu işlemleri gibi kategorileri kapsar. [71]

Karbon Ayak İzi:

Bir kişi, kuruluş, ürün veya faaliyetin belirlenen hesaplama sınırları içindeki sera gazı emisyonlarını ve kullanılan yöntemin kapsadığı giderimleri karbondioksit eşdeğeri cinsinden gösteren ölçüdür. Ürün karbon ayak izi yaşam döngüsü esas alınarak değerlendirilir. [72]

Karbon Fiyatlandırması:

Sera gazı emisyonlarına ekonomik bir maliyet yükleyen politika araçlarının genel adıdır. Karbon vergileri ve emisyon ticaret sistemleri başlıca örnekleridir. Araçların kapsamı, fiyat oluşumu ve yükümlülükleri ilgili düzenlemeye göre değişir. [73]

Karbon Kaçağı:

Emisyon azaltım politikalarının getirdiği maliyet veya yükümlülük farklılıkları nedeniyle üretimin ya da buna bağlı emisyonların karbon maliyetinin daha düşük olduğu ülkelere kayması riskidir. SKDM, bu riski azaltmayı amaçlayan araçlardan biridir. [74]

Karbon Kredisi:

Belirli bir metodolojiye göre doğrulanan sera gazı emisyon azaltımını veya giderimini temsil eden, genel olarak bir ton karbondioksit eşdeğeri cinsinden ifade edilen birimdir. Kredinin oluşturulması, kaydı ve kullanımı ilgili programın kurallarına bağlıdır. [75]

Karbon Tutma:

Karbonun doğal veya insan kaynaklı süreçlerle bir karbon havuzunda biriktirilmesi ve depolanmasıdır. Atmosferden karbondioksit giderimiyle bağlantılı olabilir, bir kaynaktaki karbondioksitin atmosfere salınmadan yakalanmasıyla aynı işlem değildir. [76]

Karbon Yakalama ve Depolama:
(Carbon Capture and Storage)

Karbondioksitin bir kaynaktan ayrıştırılması, taşınması ve uzun süreli depolama için uygun bir alana yerleştirilmesidir. Fosil kaynaklı karbondioksitin yakalanması, tek başına atmosferden karbon giderimi anlamına gelmez. [77]

Karbon Yoğunluğu:

Bir ürün, faaliyet, gelir veya enerji birimi başına düşen karbon emisyonu miktarıdır. Hesaplamada esas alınan emisyon türü, payda ve sınırlar belirtilir. [78]

Kaynak Sürdürülebilirliği:

Doğal kaynakların uzun vadeli kullanılabilirliği ile ekosistemlerin yenilenme kapasitesini dikkate alan kullanım yaklaşımıdır. Kaynakların yenilenebilirliği, çıkarılma ve tüketilme hızı, yeniden kullanım ve geri dönüşüm olanakları birlikte değerlendirilir. [79]

Kaynak Verimliliği:

Belirli bir ürün, hizmet veya ekonomik faydayı sağlarken enerji, su, ham madde ve diğer doğal kaynakların daha etkin kullanılmasıdır. Bir kaynaktaki tasarruf değerlendirilirken diğer kaynaklar ve çevresel etkiler üzerindeki sonuçlar da dikkate alınır. [80]

Kıyas Değeri ve Ücretsiz Tahsisat:

Emisyon ticaret sisteminde kıyas değeri, belirli bir ürünün veya faaliyetin emisyon performansını esas alan ve ücretsiz tahsisat hesabında kullanılan referans değerdir. Ücretsiz tahsisat ise tahsisatların ilgili kurallar uyarınca bedelsiz verilmesidir. [81]

Kıyaslama:

Bir kuruluşun, yatırımın veya faaliyetin performansının belirli göstergeler kullanılarak benzer kuruluşlar, dönemler veya bir referansla karşılaştırılmasıdır. ÇSY performansının değerlendirilmesinde de kullanılır. [82]

Kolaylaştırıcı Faaliyet:

Diğer ekonomik faaliyetlerin bir veya daha fazla çevresel hedefe önemli ölçüde katkı sağlamasını mümkün kılan, yaşam döngüsü temelinde önemli ölçüde olumlu çevresel etkiye sahip olan ve çevresel hedeflerle bağdaşmayan varlıkların kullanımını teşvik etmeyen ekonomik faaliyettir. [83]

Kurumsal Sorumluluk:

İşletmelerin toplum ve çevre üzerindeki etkilerini dikkate alarak bunlardan doğan sorumluluklarını yerine getirmesidir. Hukuka uygunluk, etik davranış ve olumsuz etkilerin önlenmesi veya giderilmesi bu kapsamda ele alınır. [84]

Kurumsal Sosyal Sorumluluk:

İşletmelerin toplum ve çevre üzerindeki etkileri bakımından üstlendikleri sorumluluktur. İnsan hakları, çalışma koşulları, çevre, tüketiciler ve etik iş davranışı gibi alanları kapsar; bağış ve hayırseverlik faaliyetleriyle sınırlı değildir. [85]

Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporu:

Bir işletmenin sosyal sorumluluk politikalarını, faaliyetlerini ve sonuçlarını açıkladığı rapordur. İnsan hakları, çalışma koşulları, çevre ve etik iş davranışı gibi konuları kapsayabilir. [86]

Kurumsal Vatandaşlık:

İşletmelerin faaliyet gösterdikleri toplumun bir parçası olarak ekonomik, sosyal ve çevresel sorumluluklarını gözetmelerini ve toplumsal refaha katkıda bulunmalarını esas alan yaklaşımdır. [87]

Kurumsal Yönetim:

Bir şirketin yönetilmesini ve denetlenmesini sağlayan; yönetim kurulu, yöneticiler, pay sahipleri ve diğer paydaşlar arasındaki ilişkileri düzenleyen yapı, kural ve uygulamalar bütünüdür. Şeffaflık, hesap verebilirlik, adillik ve sorumluluk ilkelerine dayanır. [88]

Küresel Raporlama Girişimi Standartları:

(Global Reporting Initiative – GRI Standarts)

GRI tarafından geliştirilen, kuruluşların ekonomi, çevre ve insanlar üzerindeki önemli etkilerini raporlamalarına yönelik uluslararası sürdürülebilirlik raporlama standartlarıdır. Evrensel, sektörel ve konu bazlı standartlardan oluşur. [89]

Küresel Isınma:

Küresel ortalama yüzey sıcaklığındaki uzun vadeli artıştır. Günümüzde gözlenen ısınmanın temel nedeni insan faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazı emisyonlarıdır. İklim değişikliği, sıcaklık artışının yanı sıra yağış ve aşırı hava olayları gibi daha geniş değişimleri kapsar. [90]

Mavi Hidrojen:

Fosil kaynaklardan üretilen hidrojenin üretimi sırasında ortaya çıkan karbondioksitin yakalanması ve depolanması yoluyla elde edilen hidrojendir. İklim performansı; yakalama oranı, enerji kaynağı ve metan sızıntıları dâhil yaşam döngüsü emisyonlarına bağlıdır. [91]

Mavi Sermaye Piyasası Araçları:

Deniz ve okyanus ekosistemleri bakımından olumlu çevresel, ekonomik ve iklimsel faydalar sağlayan projelere kaynak temin etmek amacıyla ihraç edilen sermaye piyasası araçlarıdır. Türkiye'deki tanım yalnızca tahvilleri kapsamaz. [92]

Negatif Tarama:

Belirli ÇSY kriterlerine ya da etik değerlere uygun bulunmayan sektörlerin, faaliyetlerin, şirketlerin veya finansal araçların yatırım kapsamı dışında bırakılmasını esas alan sorumlu yatırım yaklaşımıdır. [93]

Net Sıfır:

Belirli bir dönem ve sınır içinde insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının insan kaynaklı sera gazı giderimleriyle dengelendiği durumdur. Net sıfır karbondioksit ile net sıfır sera gazı hedefleri aynı kapsamı ifade etmez. Kurumsal hedeflerde emisyon kapsamı, azaltım yaklaşımı, kalan emisyonlar ve giderimlerin niteliği açıklanır. [94]

Olumsuz Etki:

Bir işletmenin faaliyetleri, ürünleri, hizmetleri veya iş ilişkileriyle bağlantılı olarak insanlar, çevre veya toplum üzerinde ortaya çıkan ya da çıkabilecek olumsuz sonuçtur. [95]

Önemlilik:

Bir bilginin raporlama veya karar alma bakımından taşıdığı önemi ifade eder. Finansal önemlilik, bilginin işletmeye kaynak sağlayanların kararlarını etkileyebilmesiyle; etki önemliliği ise işletmenin insanlar ve çevre üzerindeki önemli etkileriyle ilgilidir. Değerlendirme kullanılan raporlama çerçevesine göre yapılır. [96]

Paris Anlaşması:

2015 yılında kabul edilen ve küresel ortalama sıcaklık artışını sanayi öncesi düzeylere göre 2°C'nin oldukça altında tutmayı ve artışı 1,5°C ile sınırlandırma çabalarını sürdürmeyi amaçlayan uluslararası iklim anlaşmasıdır. Azaltım, uyum ve finansman konularını kapsar; tarafların ulusal katkılarını dönemsel olarak sunmasını öngörür. [97]

Pozitif Tarama:

Belirlenmiş olumlu ÇSY veya diğer sürdürülebilirlik ölçütlerini karşılayan yatırımların seçilmesi ya da yatırım evrenine dâhil edilmesidir. [98]

Referans Durum:
(Baseline)

Bir değişimin, emisyon azaltımının veya performansın karşılaştırılmasında kullanılan başlangıç durumu ya da referans senaryodur. [99]

Sanayide Yeşil Dönüşüm Belgesi:

Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği'nin Ek-1'inde yer alan faaliyetlerin Yönetmelik hükümlerine uygun olarak işletildiğini gösteren belgedir. Belgelendirmede mevcut en iyi teknikler ve bunlarla ilişkili çevresel performans düzeyleri esas alınır. [100]

Sera Gazı Emisyon İzni:

Kapsamdaki tesisin sera gazı emisyonlarına neden olan faaliyetini yürütmesine ilişkin, ilgili şartlar altında verilen idari izindir. İznin alınması, doğrulanmış emisyonlara karşılık tahsisat teslimi gibi diğer yükümlülükleri ortadan kaldırmaz. [101]

Sera Gazı Envanteri:

Bir kuruluşun, ülkenin veya başka bir raporlama biriminin belirli sınırlar ve dönem içinde sera gazı emisyonlarını ve uygulanabildiği ölçüde giderimlerini kaynaklar ve kategoriler itibarıyla gösteren kayıt bütünüdür. [102]

Sera Gazı Protokolü:
(Greenhouse Gas Protocol)

Sera gazı emisyonlarının ölçülmesi, hesaplanması ve raporlanmasına ilişkin standartlar ve rehberler geliştiren girişimdir. Kurumsal emisyonlar, değer zinciri ve ürünlere ilişkin ayrı standart ve rehberler içerir. [103]

Sera Gazları:

Atmosferde kızılötesi ışınımı soğuran ve yayan gazlardır. Kurumsal sera gazı muhasebesinde karbondioksit, metan, diazot monoksit, hidroflorokarbonlar, perflorokarbonlar, kükürt heksaflorür ve azot triflorür dikkate alınır. Bilimsel anlamdaki sera gazı kapsamı ile belirli bir mevzuatın raporlama kapsamı aynı olmayabilir. [104]

Sıfır Atık:

Kaynakların korunmasını, atık oluşumunun önlenmesini ve ürünlerle malzemelerin yeniden kullanımını destekleyen yaklaşımdır. Türkiye'deki sıfır atık yönetim sistemi ve belgelendirme uygulaması, genel kavramın mevzuatta düzenlenmiş uygulamasıdır. [105]

Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM):

Belirli ürünlerin AB'ye ithalatında gömülü emisyonları esas alarak AB içindeki karbon maliyetiyle bağlantı kuran mekanizmadır. Karbon kaçağı riskini azaltmayı amaçlar. 2026 yılında başlayan kesin dönem kapsamındaki yükümlülükler, ürün ve ithalatçı bakımından ilgili kurallara göre belirlenir. [106]

Sorumlu Yatırım:

ÇSY faktörlerinin yatırım analizi, karar alma ve sahiplik uygulamalarında dikkate alındığı yatırım yaklaşımıdır. Finansal risk ve fırsatların değerlendirilmesini ve yatırımcıların sorumluluklarını kapsar. [107]

Sorumlu Yönetim İlkeleri:
(Stewardship Code)

Kurumsal yatırımcıların yatırım yaptıkları kuruluşları izlemesi, onlarla etkileşim kurması, oy haklarını kullanması ve bu uygulamaları hakkında açıklama yapmasına yönelik ilkelerdir. Türkiye'de Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Sorumlu Yönetim İlkeleri Rehberi, portföy yönetim şirketlerinin III-52.1 sayılı Tebliğ kapsamındaki yatırım fonları bakımından uygulayacağı ilkeleri "Uy ya da Açıkla" esasına göre belirler. [108]

Sosyal Faktörler:

Bir işletmenin çalışanlar, değer zinciri çalışanları, tüketiciler ve topluluklarla ilişkilerine dair konulardır. İnsan hakları, çalışma koşulları, iş sağlığı ve güvenliği, eşitlik, ürün güvenliği ve kişisel verilerin korunması bu faktörlere örnektir. [109]

Sosyal Riskler:

Çalışma koşulları, insan hakları, eşitsizlik, sağlık ve güvenlik veya topluluklarla ilişkiler gibi sosyal konuların işletme bakımından doğurabileceği olumsuz sonuçlara ilişkin risklerdir. [110]

Sosyal Sorumluluk Temelli Yatırım:

Yatırımcının etik veya toplumsal değerlerini yatırım seçimine yansıtan yaklaşımdır. Dışlama veya olumlu seçim ölçütleri kullanabilir, ÇSY entegrasyonu ve etki yatırımıyla örtüşebilse de bunlarla aynı kavram değildir. [111]

Sosyal Tahviller:

İhraçtan elde edilen fonların uygun sosyal projelerin finansmanına veya yeniden finansmanına tahsis edildiği tahvillerdir. Temel hizmetlere erişim, uygun fiyatlı konut ve istihdam gibi alanlara yönelebilir. Projenin niteliği ve hedef kitlesi, ilgili çerçeveye göre belirlenir. [112]

Su Ayak İzi:

Bir ürün, süreç veya kuruluşun su kullanımıyla ilişkili etkilerinin değerlendirilmesinde kullanılan kavramdır. Kullanılan yönteme göre tüketilen su miktarı ve suyun niteliğine ilişkin unsurlar farklı biçimde ele alınabilir. [113]

Sürdürülebilir Borsalar Girişimi:
(Sustainable Stock Exchanges Initiative)

Borsalar ve diğer piyasa aktörleri arasında sürdürülebilir yatırım ve ÇSY açıklamalarının geliştirilmesine yönelik iş birliğini destekleyen BM ortaklık girişimidir. [114]

Sürdürülebilir Finans:

Finansal karar ve faaliyetlerde çevresel, sosyal ve yönetişim konularının dikkate alınması ve sürdürülebilir ekonomik faaliyetlere finansman sağlanmasını kapsayan yaklaşımdır. Belirli bir finansal ürünün "yeşil" veya "sürdürülebilir" sayılma koşulları ilgili ürün çerçevesine göre ayrıca belirlenir. [115]

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleriyle Uyum:

İşletmenin stratejisini ve faaliyetlerini BM'nin SKH'leriyle ilişkilendirmesi ve bu hedeflere katkısını değerlendirmesidir. [116]

Sürdürülebilir Sigortacılık:

Sigortacılık değer zincirinde ÇSY konularıyla bağlantılı risk ve fırsatların belirlenmesi, değerlendirilmesi, yönetilmesi ve izlenmesine yönelik yaklaşımdır. Risk kabulü, ürün tasarımı, hasar yönetimi ve yatırımlar gibi faaliyetleri kapsar. [117]

Sürdürülebilir Ürünler için Ekotasarım:

Ürünlerin çevresel etkilerinin azaltılması ve sürdürülebilirliğinin artırılması amacıyla tasarım aşamasından itibaren çevresel performanslarının iyileştirilmesini esas alan yaklaşımdır. AB'nin (AB) 2024/1781 sayılı Sürdürülebilir Ürünler için Ekotasarım Tüzüğü, ürünlerin dayanıklılığı, onarılabilirliği, yeniden kullanılabilirliği ve kaynak verimliliği gibi özelliklerine ilişkin gerekliliklerin belirlenmesine yönelik bir çerçeve oluşturur. [118]

Sürdürülebilir Yatırım:

Genel kullanımda sürdürülebilirlik amaçlarını veya ÇSY konularını dikkate alan yatırımı ifade eder. SFDR kapsamındaki özel tanım ise çevresel veya sosyal bir amaca katkı sağlanmasını, çevresel veya sosyal amaçlardan herhangi birine önemli zarar verilmemesini ve yatırım yapılan şirketlerin iyi yönetişim uygulamalarını takip etmesini gerektirir. [119]

Sürdürülebilirlik:

Bugünün ihtiyaçlarının, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama olanakları zayıflatılmadan karşılanması yaklaşımıdır. Ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlar arasındaki bağlantıları ve uzun vadeli etkileri birlikte ele alır. [120]

Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları:

İhraççının önceden belirlenen sürdürülebilirlik performans hedeflerine ulaşma durumuna bağlı olarak finansal veya yapısal özellikleri değişebilen sermaye piyasası araçlarıdır. SPK'nın Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları Rehberi, bu araçlara ilişkin performans göstergelerinin ve hedeflerin belirlenmesi, finansal veya yapısal özelliklerin düzenlenmesi, raporlama ve dış değerlendirme süreçlerine ilişkin esasları ortaya koyar. [121]

Sürdürülebilirlik Denetimi:

Sürdürülebilirlik bilgilerinin geçerli ölçütlere uygun hazırlanıp hazırlanmadığının değerlendirilmesi ve bu bilgilere duyulan güvenin artırılması amacıyla yürütülen bağımsız denetimdir. Denetimin kapsamı, güvence düzeyi ve denetçinin yetkisi ilgili standart ve mevzuata göre belirlenir. [122]

Sürdürülebilirlik Endeksleri:

ÇSY performanslarına ilişkin belirli kriterler doğrultusunda oluşturulan ve bu kriterleri karşılayan şirketlerin sermaye piyasalarındaki performansını izlemeyi amaçlayan endekslerdir. [123]

Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu Standartları:

Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu (Sustainability Accounting Standards Board) tarafından geliştirilen, sürdürülebilirlikle ilgili finansal bilgilerin sektör bazında açıklanmasına yönelik standartlardır. UFRS Vakfı bünyesinde Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (International Sustainability Standards Board – ISSB) sorumluluğundadır. Yalnızca Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) halka açık şirketlerle sınırlı değildir. [124]

Sürdürülebilirlik Performans Hedefi:
(Sustainability Performance Target)

Belirli bir performans göstergesi bakımından önceden belirlenen süre içinde ulaşılması taahhüt edilen ölçülebilir gelişmedir. Gösterge neyin ölçüldüğünü, hedef ise hangi düzeye ne zaman ulaşılacağını belirtir. [125]

Sürdürülebilirlik Raporlaması:

Bir kuruluşun sürdürülebilirlikle ilgili etkileri, riskleri ve fırsatları ile bunlara ilişkin yönetişim, strateji, politika, ölçüt ve hedeflerini açıklamasıdır. Raporun bilgi kullanıcıları ve önemlilik yaklaşımı, kullanılan standart veya düzenlemeye göre değişir. [126]

Sürdürülebilirlik Riskleri:

Çevresel, sosyal veya yönetişimle ilgili olay ya da koşulların yatırımın değeri veya işletmenin finansal durumu üzerinde doğurabileceği önemli olumsuz etkilere ilişkin risklerdir. İklim risklerini kapsayabilir ancak bunlarla sınırlı değildir. [127]

Taksonomi Geçiş Planı:

Türkiye Yeşil Taksonomisi kapsamında ekonomik faaliyetlerin teknik tarama kriterlerine uyumunu veya düşük emisyonlu ekonomiye geçişten doğan risklerin yönetimini açıklayan plandır. [128]

Toplumsal Etki Yatırımı:

Yetersiz finansal hizmet alan toplulukların kredi, sermaye ve temel finansal hizmetlere erişimini desteklemeyi amaçlayan yatırım yaklaşımıdır. Genel etki yatırımı kavramının toplulukların ihtiyaçlarına odaklanan uygulamalarından biridir. [129]

Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi:

Sera gazı emisyonları için net sıfır hedefine uygun bir üst sınır belirlenmesine ve tahsisatların alınıp satılmasına dayalı piyasa mekanizmasıdır. Kapsamdaki tesislerin izleme, raporlama, doğrulama ve tahsisat teslimi yükümlülükleri ilgili mevzuat ve uygulama dönemine özgü kurallarla belirlenir. [130]

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı 1 (TSRS 1):

TSRS 1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler, işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatları hakkında genel amaçlı finansal rapor kullanıcılarına yararlı bilgilerin açıklanmasını düzenler. Türkiye'de uygulanması, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından belirlenen kapsam ve uygulama kararlarıyla birlikte değerlendirilir. [131]

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı 2 (TSRS 2):

TSRS 2 İklimle İlgili Açıklamalar, işletmenin iklimle ilgili risk ve fırsatları hakkında genel amaçlı finansal rapor kullanıcılarına yararlı bilgilerin açıklanmasını düzenler. Yönetişim, strateji, risk yönetimi ile metrikler ve hedefleri kapsar. [132]

Türkiye Yeşil Taksonomisi:

Ekonomik faaliyetlerin çevresel sürdürülebilirliğini sınıflandırmak ve sürdürülebilir yatırımlara finansman akışını desteklemek için oluşturulan ulusal sistemdir. Uyum değerlendirmesi, ilgili çevresel hedefler, teknik tarama kriterleri, önemli zarar vermeme ve asgari sosyal koruma koşulları çerçevesinde yapılır. [133]

Ulusal Katkı Beyanı:
(Nationally Determined Contribution)

Paris Anlaşması taraflarının sera gazı emisyonlarını azaltmaya ve iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik ulusal katkılarını bildirdiği beyandır. Taraflar birbirini izleyen ulusal katkı beyanlarını beş yılda bir sunar. [134]

Uluslararası Bütünleşik Raporlama Çerçevesi:

Bir kuruluşun kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma, koruma veya aşındırma süreçlerini açıklayan bütünleşik raporun hazırlanmasına yönelik ilke ve içerik unsurlarını belirleyen çerçevedir. Uluslararası Bütünleşik Raporlama Konseyi (International Integrated Reporting Council) tarafından geliştirilmiş olup UFRS Vakfı bünyesinde sürdürülür. [135]

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS):
(International Financial Reporting Standards – IFRS)

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından geliştirilen, işletmelerin finansal tablolarının hazırlanmasına ve sunulmasına ilişkin uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarıdır. [136]

UFRS S1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler:

Yatırımcılar ve diğer finansal rapor kullanıcıları için işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlarına ilişkin önemli bilgileri açıklamasını öngören ISSB standardıdır. [137]

UFRS S2 İklimle İlgili Açıklamalar:

İşletmenin iklimle ilgili fiziksel ve geçiş riskleri ile fırsatlarına ilişkin önemli finansal bilgilerin açıklanmasını düzenleyen ISSB standardıdır. Yönetişim, strateji, risk yönetimi ile metrikler ve hedefleri kapsar. [138]

Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi:

Uluslararası Standardizasyon Örgütünün (International Organization for Standardization), kuruluşların sosyal sorumluluk ilkelerini faaliyetlerine dâhil etmelerine yönelik rehber standardıdır. ISO 26000 bir yönetim sistemi standardı değildir ve belgelendirme amacıyla kullanılmaz. [139]

Uluslararası Çalışma Örgütü:
(International Labour Organization)

Hükümetleri, işverenleri ve çalışanları bir araya getiren BM uzmanlık kuruluşudur. Uluslararası çalışma standartları, çalışma yaşamında temel haklar, sosyal koruma ve insana yakışır iş alanlarında faaliyet gösterir. [140]

Yatırımcı Etkileşimi:

Yatırımcıların, yatırım yaptıkları veya yapmayı değerlendirdikleri kuruluşlarla ÇSY konuları ve diğer önemli hususlar hakkında yürüttükleri amaçlı iletişim ve diyalogdur. Bireysel veya ortak girişimler ve oy kullanma uygulamalarıyla desteklenebilir. [141]

Yatırımda Sorumlu Yönetim:
(Investment Stewardship)

Yatırımcıların uzun vadeli değer yaratımını desteklemek amacıyla yatırım yaptıkları kuruluşları izlemesi, etkileşim kurması, oy haklarını kullanması ve gerektiğinde ortak hareket etmesi yaklaşımıdır. [142]

Yenilenebilir Enerji:

Güneş, rüzgâr, su, jeotermal ve uygun biyokütle gibi doğal süreçlerle yenilenen kaynaklardan elde edilen enerjidir. [143]

Yenilenebilir Enerji Sertifikaları:

ABD'de yenilenebilir kaynaklardan üretilen elektriğin çevresel niteliklerini temsil eden piyasa araçlarıdır. Bir sertifika genel olarak 1 megavatsaat yenilenebilir elektrik üretimine karşılık gelir ve elektriğin fiziksel tesliminden bağımsız olarak devredilebilir. [144]

Yeşil Hidrojen:

Yenilenebilir enerji kaynakları kullanılarak üretilen hidrojendir. Başlıca üretim yöntemlerinden biri, yenilenebilir elektrikle suyun elektrolizidir. Üretimin iklim etkisi yaşam döngüsü emisyonları esas alınarak değerlendirilir. [145]

Yeşil Tahviller:

İhraçtan elde edilen fonların uygun yeşil projelerin finansmanına veya yeniden finansmanına tahsis edildiği tahvillerdir. Proje seçimi, fonların yönetimi, raporlama ve dış değerlendirme koşulları ilgili çerçeveye göre belirlenir. Sürdürülebilirlik performans hedefine bağlı tahvillerden farklı bir finansman modelidir. [146]

Yeşil Varlık Oranı (YVO):

Bankaların konsolide olmayan bilançolarındaki uyumlu varlıklarının kapsamdaki toplam varlıklarına oranıdır. Türkiye'de hesaplamanın kapsamı ve yöntemi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu düzenlemeleriyle belirlenir. [147]

Yeşile Boyama:

Bir ürünün, hizmetin, yatırımın veya kuruluşun çevresel ya da sürdürülebilirlik özellikleri hakkında gerçeğe aykırı, eksik veya yanıltıcı bir izlenim oluşturulmasıdır (greenwashing). Beyanın değerlendirilmesinde kullanılan ifade, sunum biçimi, kapsam ve dayanaklar birlikte dikkate alınır. [148]

Yönetişim Faktörleri:

Yönetim kurulunun yapısı ve gözetimi, ücretlendirme, pay sahipliği hakları, etik, yolsuzlukla mücadele, iç kontrol ve şeffaflık gibi işletmenin yönetilme ve denetlenme biçimine ilişkin konulardır. [149]

YVO Kapsamında Uygun ve Uyumlu Finansal Varlıklar:

Türkiye'de yeşil varlık oranı hesabında uygun varlık, teknik tarama kriterleri kapsamındaki ekonomik faaliyetlerin finansmanına ilişkin bilanço içi finansal varlıktır. Uyumlu varlık ise uygun varlık niteliğini taşıyan ve ayrıca ilgili çevresel hedef, önemli zarar vermeme ilkesi ve asgari sosyal koruma koşullarını karşılayan varlıktır. [150]

Zorla Çalıştırmayla Üretilmiş Ürün Yasağı:

AB'nin (AB) 2024/3015 sayılı Zorla Çalıştırma Yoluyla Üretilen Ürünlerin Birlik Piyasasında Yasaklanmasına İlişkin Tüzüğü kapsamında, tamamen veya kısmen zorla çalıştırma yoluyla üretilen ürünlerin AB piyasasına arz edilmesini, piyasada bulundurulmasını ve AB'den ihraç edilmesini yasaklayan düzenlemedir. Söz konusu yasak, 14.12.2027 tarihinden itibaren uygulanacaktır. [151]

Kaynakça

1. 7552 sayılı İklim Kanunu, RG 09.07.2025, S. 32951, m. 2(1)(a) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); International Labour Organization, Guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all (https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/%40ed_emp/%40emp_ent/documents/publication/wcms_432859.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026). ILO rehberi, insana yakışır iş, sosyal koruma, becerilerin geliştirilmesi ve sosyal diyaloğu birlikte ele alır. 7552 sayılı İklim Kanunu m. 2(1)(a) ise etkilenecek kesimlerin önceliklendirilmesini, istihdam olanaklarının korunmasını ve yeni iş olanaklarını da tanımına dahil eder. Bu açıklamalar birbirinin yerine geçen mevzuat tanımları değildir.
2. World Fair Trade Organization, WFTO Fair Trade Standard (https://wfto.com/our-fair-trade-system/our-fair-trade-standard/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); United Nations: "Sustainability" (https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Genel adil ticaret yaklaşımı ile belirli bir kuruluşun verdiği sertifika veya kullandırdığı etiket birbirinden ayrılır.
3. SPK, Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları Rehberi, i-SPK 128.29, 13.08.2026 tarihli ve 49/1500 sayılı karar, II. Tanımlar ve III-V. Bölümler (https://spk.gov.tr/data/6a7e09558f95db31f025d664/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20Ba%C4%9Flant%C4%B1l%C4%B1%20Rehber%2011.08.2026.docx, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4 ve 6-15 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026). SPK Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları Rehberi II(h) ve IV.1, "kilit performans göstergeleri"ni ihraççının performansını ölçen göstergeler olarak ele alır. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği m. 12'deki "anahtar performans göstergeleri" ise taksonomi uyumunu gösteren ciro, sermaye harcaması ve operasyonel harcama oranlarıdır. Aynı genel gösterge kavramı farklı amaç ve hesaplama esaslarıyla kullanılır.
4. Regulation (EU) 2020/852, m. 3, 9, 17-18 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32020R0852, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
5. European Environment Agency: "Who we are" (https://www.eea.europa.eu/en/about/who-we-are, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
6. EFRAG: "About us" (https://www.efrag.org/en/about-us, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
7. Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772, Ek I, ESRS 1 (https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj/eng, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Commission Delegated Regulation (EU) 2026/1563, m. 2-3 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202601563, Erişim Tarihi: 06.11.2026). 2023/2772 sayılı Yetki Devrine Dayanan AB Tüzüğü ile kabul edilen standartlar; 2026/1563 sayılı değişiklik Tüzüğü m. 2-3 ile birlikte okunur. 2026/1563, 21.09.2026'da yayımlanmıştır; yürürlük tarihi 10.11.2026, genel uygulama dönemi 01.01.2027 ve sonrasında başlayan hesap dönemleridir. 01.01.2026-31.12.2026 arasında başlayan hesap dönemlerinde kapsam içindeki işletmeler, önceki veya yeni standartları uygulayabilir ya da önceki standartlarla birlikte m. 2(1)(b)'de sayılan kolaylıklardan yararlanabilir. Uygulanan sürüm sürdürülebilirlik beyanında açıkça belirtilir. Bu sözlüğün 06.11.2026 tarihli kesiminde değişiklik yayımlanmış, henüz yürürlüğe girmemiştir.
8. Regulation (EU) 2023/2631, m. 3 ve II. Başlık (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R2631, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
9. Regulation (EU) 2019/2088, m. 4 ve 7 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019R2088, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
10. Science Based Targets initiative: "How it works" (https://sciencebasedtargets.org/how-it-works, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
11. United Nations: "Millennium Development Goals" (https://www.un.org/millenniumgoals/bkgd.shtml, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
12. United Nations Environment Programme: "About us" (https://www.unepfi.org/about/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
13. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, m. 7 (https://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Paris Anlaşması, m. 16 (https://unfccc.int/sites/default/files/parisagreement_publication.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
14. UN Global Compact: "The Ten Principles" (https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Adında "sözleşme" bulunması, girişimin devletler arasında yapılmış bir uluslararası antlaşma olduğu anlamına gelmez.

15. UNEP FI, Principles for Responsible Banking (https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
16. Principles for Responsible Investment: "What are the Principles for Responsible Investment" (https://www.unpri.org/about-PRI/what-principles-for-responsible-investment, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
17. United Nations General Assembly, Transforming our world the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1, 25.09.2015, par. 18 (https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
18. Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, m. 2 (https://www.cbd.int/convention/articles/default.shtml?a=cbd-02, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
19. IFRS Foundation, Integrated Reporting Framework (https://integratedreporting.ifrs.org/resource/international-ir-framework/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IFRS Foundation: "Consolidated organisations" (https://www.ifrs.org/about-us/consolidated-organisations/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
20. IPCC: "Annex II: Glossary" (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/chapter/annex-ii/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
21. Global Reporting Initiative: "GRI Standards" (https://www.globalreporting.org/standards/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
22. Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği, RG 14.01.2025, S. 32782, m. 4 ve 26 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250114-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Global Reporting Initiative: "GRI Standards" (https://www.globalreporting.org/standards/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
23. Principles for Responsible Investment: "What are the Principles for Responsible Investment" (https://www.unpri.org/about-PRI/what-principles-for-responsible-investment, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
24. IFC: "Impact Investing at IFC" (https://www.ifc.org/en/our-impact/impact-investing-at-ifc, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Global Impact Investing Network: "What you need to know about impact investing" (https://thegiin.org/publication/post/about-impact-investing/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
25. Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772, Ek I, ESRS 1 (https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj/eng, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
26. Paris Anlaşması, m. 6(2) (https://unfccc.int/sites/default/files/parisagreement_publication.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); GHG Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, Revised Edition, 2004, Böl. 3-4; güncel resmî standart sayfası (https://ghgprotocol.org/corporate-standard, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
27. OECD: "Finance for sustainable development" (https://www.oecd.org/en/topics/finance-for-sustainable-development.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
28. Regulation (EU) 2024/3005, m. 3 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R3005, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
29. CFA Institute / GSIA / PRI, Definitions for Responsible Investment Approaches, 2023, s. 3-10 ve 14-21 (https://rpc.cfainstitute.org/-/media/documents/article/industry-research/definitions-for-responsible-investment-approaches.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Principles for Responsible Investment: "What are the Principles for Responsible Investment" (https://www.unpri.org/about-PRI/what-principles-for-responsible-investment, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
30. Regulation (EU) 2019/2088, m. 2(12), 8 ve 9 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019R2088, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Principles for Responsible Investment: "What are the Principles for Responsible Investment" (https://www.unpri.org/about-PRI/what-principles-for-responsible-investment, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
31. IPCC: "Annex II: Glossary" (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/chapter/annex-ii/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
32. Carbon Tracker: "About" (https://carbontracker.org/about/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IPCC, AR6 WGIII, Annex I Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Annex-I.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
33. IPCC, AR6 WGIII, Annex I Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Annex-I.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).
34. 7552 sayılı İklim Kanunu, RG 09.07.2025, S. 32951, m. 2(1)(f) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

35. TNFD: "Why nature matters" (https://tnfd.global/about/why-nature-matters/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

36. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4(1)(ğ) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Yeşil Dönüşüm Destek Programı Uygulama Usul ve Esasları Tebliği, RG 26.07.2024, S. 32613 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240726-19.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği m. 4(1)(ğ), döngüsel ekonomiye geçişi ürünlerin yaşam döngüsünün uzatılması üzerinden tanımlarken; Yeşil Dönüşüm Destek Programı Uygulama Usul ve Esasları Tebliği m. 4, kaynakların verimli kullanımı ve ürün ile malzeme değerinin korunmasını program bağlamında ele alır. Bu kullanımlar ortak kavramın farklı unsurlarını öne çıkarır.

37. World Economic Forum, Measuring Stakeholder Capitalism, 2020 (https://www.weforum.org/publications/measuring-stakeholder-capitalism-towards-common-metrics-and-consistent-reporting-of-sustainable-value-creation/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

38. OECD, OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct, 2023 (https://www.oecd.org/en/publications/2023/06/oecd-guidelines-for-multinational-enterprises-on-responsible-business-conduct_a0b49990.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

39. The Equator Principles, EP4, 2020 (https://equator-principles.com/about-the-equator-principles/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

40. Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği, RG 14.01.2025, S. 32782, m. 4(1)(ğ) ve 26 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250114-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği m. 4(1)(ğ), konsantrasyon veya seviye sınırını düzenler. Türkiye ETS Yönetmeliği'ndeki emisyon üst sınırı ve tahsisat ise sera gazı emisyonlarının piyasa mekanizması içindeki toplam sınırına ve birimlerine ilişkindir. Kavramlar farklı işlevlere sahiptir.

41. 7552 sayılı İklim Kanunu, RG 09.07.2025, S. 32951, m. 2(1)(cc) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

42. 7552 sayılı İklim Kanunu, RG 09.07.2025, S. 32951, m. 2(1)(g) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

43. Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG 21.09.2024, S. 32669, m. 2 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/09/20240921-4.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

44. Global Impact Investing Network: "What you need to know about impact investing" (https://thegiin.org/publication/post/about-impact-investing/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

45. IFRS Foundation, IFRS S2 Climate-related Disclosures (https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); GHG Protocol, "Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard", Category 15: Investments (https://ghgprotocol.org/corporate-value-chain-scope-3-standard, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

46. BDDK, İklimle Bağlantılı Finansal Risklerin Yönetimine İlişkin Rehber, par. 5 (https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1282, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

47. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4(1)(ı) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Regulation (EU) 2020/852, m. 10(2) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32020R0852, Erişim Tarihi: 06.11.2026). AB düzenlemesi, faaliyetlerin sektördeki en iyi sera gazı emisyon performansına karşılık gelmesini ve karbon yoğun varlıklara bağımlılık yaratmamasını da şart koşar.

48. European Commission: "Overview of sustainable finance" (https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/overview-sustainable-finance_en, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

49. BDDK, İklimle Bağlantılı Finansal Risklerin Yönetimine İlişkin Rehber, par. 5 (https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1282, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

50. Regulation (EU) 2023/956 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R0956, Erişim Tarihi: 06.11.2026); 7552 sayılı İklim Kanunu, RG 09.07.2025, S. 32951, m. 2(1)(ı) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026). 2023/956 sayılı AB Tüzüğü m. 3(21), 3(22), 3(34) ve Ek IV, üretim sürecinde kullanılan ısıtma ve soğutmayı doğrudan emisyon tanımında ele alır; dolaylı emisyon tanımı elektrik üretimine ilişkindir. 7552 sayılı İklim Kanunu m. 2(1)(ı)'daki gömülü emisyon tanımı ise doğrudan emisyonlara ek olarak üretim sürecinde elektrik, ısı, buhar, soğutma ve basınçlı hava gibi enerji kullanımından kaynaklanan emisyonları dolaylı emisyonlar arasında sayar.

51. International Energy Agency: "Hydrogen" (https://www.iea.org/energy-system/low-emission-fuels/hydrogen, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

52. IPCC: "About the IPCC" (https://www.ipcc.ch/about/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

53. IPCC, AR6 WGI, Annex VII Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_AnnexVII.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, m. 1(2) (https://unfccc.int/resource/docs/convkp/conveng.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Bilimsel tanım ile BMİDÇS m. 1(2)'deki sözleşmeye özgü tanımın kapsamı farklıdır. İnsan faaliyetlerine atfedilme koşulu sözleşme tanımına aittir.

54. IPCC: "Annex II: Glossary" (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/chapter/annex-ii/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

55. IPCC, AR6 WGIII, Annex I Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Annex-I.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

56. UNFCCC: "Introduction to Climate Finance" (https://unfccc.int/topics/introduction-to-climate-finance, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

57. UNFCCC: "Introduction to Climate Finance" (https://unfccc.int/topics/introduction-to-climate-finance, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

58. IFRS Foundation, IFRS S2 Climate-related Disclosures (https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772, Ek I, ESRS E1-1, par. 14-17 ve AR 1 (https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj/eng, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 14 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Directive (EU) 2026/470, m. 4(16) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32026L0470, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

59. BDDK, İklimle Bağlantılı Finansal Risklerin Yönetimine İlişkin Rehber, par. 5 (https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1282, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IFRS Foundation, IFRS S2 Climate-related Disclosures (https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

60. IFRS Foundation, IFRS S2 Climate-related Disclosures (https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

61. Mercator Research Institute: "Carbon Clock" (https://www.mcc-berlin.net/en/research/co2-budget.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IPCC, AR6 Synthesis Report, Annex I Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_AnnexesIndex.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

62. Climate Bonds Initiative: "About us" (https://www.climatebonds.net/about, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

63. IFRS Foundation: "Task Force on Climate-related Financial Disclosures" (https://www.ifrs.org/sustainability/tcfd/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IFRS Foundation, IFRS S2 Climate-related Disclosures (https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

64. Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4(1)(u)-(ü) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); İklim Değişikliği Başkanlığı, Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Pilot Uygulama Dönemine İlişkin Usul ve Esaslar (https://iklim.gov.tr/db/turkce/duyurular/files/Yay%C4%B1mlanan_%20TR%20ETS%20Usul%20ve%20Esaslar.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

65. Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4(1)(ı)-(i), 28-31 ve 33; Ek VI-VII (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); GHG Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, Revised Edition, 2004, Böl. 3-4; güncel resmî standart sayfası (https://ghgprotocol.org/corporate-standard, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Türkiye ETS Yönetmeliği m. 28-29 izleme ve raporlamayı; m. 4(1)(ı)-(i), m. 30-31 ve 33 ile Ek VII doğrulamayı, doğrulayıcı kuruluşların bağımsızlığını ve akreditasyonunu düzenler. GHG Protocol Kurumsal Standardı ise sera gazı envanterinin hesaplanması ve raporlanmasına ilişkin yöntem sunar.

66. Regulation (EU) 2024/3012, m. 1 ve 2(9) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R3012, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IPCC, AR6 WGIII, Annex I Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Annex-I.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

67. OECD: “Finance for sustainable development” (https://www.oecd.org/en/topics/finance-for-sustainable-development.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026); OECD, Mobilising Private Capital for Growth, Resilience and Prosperity, Annex A Landscape of development banks and DFIs, 2026 (https://www.oecd.org/en/publications/mobilising-private-capital-for-growth-resilience-and-prosperity_c939ac60-en/full-report/landscape-of-development-banks-and-dfis_76190770.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

68. OECD, Mobilising Private Capital for Growth, Resilience and Prosperity, Annex A Landscape of development banks and DFIs, 2026 (https://www.oecd.org/en/publications/mobilising-private-capital-for-growth-resilience-and-prosperity_c939ac60-en/full-report/landscape-of-development-banks-and-dfis_76190770.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

69. GHG Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, Revised Edition, 2004, Böl. 3-4.

70. GHG Protocol, Scope 2 Guidance, 2015, Böl. 4 ve 6 (https://ghgprotocol.org/scope-2-guidance, Erişim Tarihi: 06.11.2026); BDDK, İklimle Bağlantılı Finansal Risklerin Yönetimine İlişkin Rehber, par. 5 (https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1282, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

71. GHG Protocol, Corporate Value Chain Scope 3 Accounting and Reporting Standard, 2011, Böl. 5 (https://ghgprotocol.org/corporate-value-chain-scope-3-standard, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

72. GHG Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, Revised Edition, 2004, Böl. 3-4; güncel resmî standart sayfası (https://ghgprotocol.org/corporate-standard, Erişim Tarihi: 06.11.2026); ISO, ISO 14067:2018, Greenhouse gases — Carbon footprint of products — Requirements and guidelines for quantification (https://www.iso.org/standard/71206.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

73. World Bank: “Carbon Pricing Dashboard, What is Carbon Pricing” (https://carbonpricingdashboard.worldbank.org/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

74. Avrupa Komisyonu: “Carbon Border Adjustment Mechanism” (https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

75. 7552 sayılı İklim Kanunu, RG 09.07.2025, S. 32951, m. 2(1)(ö) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

76. IPCC, Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change, Working Group III Contribution to the Sixth Assessment Report, Annex I: Glossary https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Annex-I.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

77. International Energy Agency: “Carbon Capture Utilisation and Storage” (https://www.iea.org/energy-system/carbon-capture-utilisation-and-storage, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

78. Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik’te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG 21.09.2024, S. 32669, m. 2 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/09/20240921-4.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026). 21.09.2024 tarihli Değişiklik Yönetmeliği m. 2 ile enerji verimliliği düzenlemesine eklenen m. 4(şşş), karbon yoğunluğunu birim ürün, alan veya benzeri başına karbondioksit emisyonu olarak tanımlar. Türkiye ETS Yönetmeliği m. 4(1)(m) ise emisyon yoğunluğunda birim ürün, enerji veya yakıt başına sera gazı emisyonlarını esas alır.

79. United Nations: “Sustainability” (https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

80. Yeşil Dönüşüm Destek Programı Uygulama Usul ve Esasları Tebliği, RG 26.07.2024, S. 32613, m. 1 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240726-19.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); BDDK, 13.03.2025 tarihli ve 11165 sayılı karar eki teknik tarama kriterleri (https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1285, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Yeşil Dönüşüm Destek Programı Tebliği m. 4 ve BDDK teknik tarama kriterleri kaynak kullanımını farklı destek ve sınıflandırma amaçlarıyla ele alır.

81. Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); İklim Değişikliği Başkanlığı, Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Pilot Uygulama Dönemine İlişkin Usul ve Esaslar (https://iklim.gov.tr/db/turkce/duyurular/files/Yay%C4%B1mlanan_%20TR%20ETS%20Usul%20ve%20Esaslar.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

82. UNCTAD, Guidance on core indicators for sustainability and SDG impact reporting (https://unctad.org/publication/guidance-core-indicators-sustainability-and-sdg-impact-reporting, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

83. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4(1)(k) (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Regulation (EU) 2020/852, m. 16 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32020R0852, Erişim Tarihi: 06.11.2026). AB düzenlemesi, diğer faaliyetlerin çevresel hedeflere önemli ölçüde katkı sağlamasının doğrudan mümkün kılınmasını ve varlıkların ekonomik ömrü dikkate alınarak uzun vadeli çevresel hedeflere zarar veren varlıklara bağımlılık yaratılmamasını arar. Türkiye'deki düzenleme ise doğrudan kolaylaştırma şartını açıkça öngörmez ve karbon yoğun varlıkların kullanımının kolaylaştırılmaması veya teşvik edilmemesi koşuluna yer verir.

84. OECD, OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct, 2023 (https://www.oecd.org/en/publications/2023/06/oecd-guidelines-for-multinational-enterprises-on-responsible-business-conduct_a0b49990.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

85. ISO, ISO 26000 Social responsibility (https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

86. ISO, ISO 26000 Social responsibility (https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Global Reporting Initiative: "GRI Standards" (https://www.globalreporting.org/standards/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

87. UN Global Compact: "The Ten Principles" (https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles, Erişim Tarihi: 06.11.2026); ISO, ISO 26000 Social responsibility (https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

88. Global Reporting Initiative: "GRI Standards" (https://www.globalreporting.org/standards/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); GRI: "Standards development" (https://www.globalreporting.org/standards/standards-development/, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Kullanılan standardın sürümü ile yürürlük tarihi dikkate alınır; standartlar yalnızca 2016'da yayımlanan setten ibaret değildir.

89. OECD, G20 OECD Principles of Corporate Governance 2023 (https://www.oecd.org/en/publications/g20-oecd-principles-of-corporate-governance-2023_ed750b30-en.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

90. IPCC, AR6 Synthesis Report: Summary for Policymakers, A.1 (https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/summary-for-policymakers/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IPCC, AR6 WGI, Annex VII Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_AnnexVII.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

91. International Energy Agency: "Hydrogen" (https://www.iea.org/energy-system/low-emission-fuels/hydrogen, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

92. SPK, Yeşil, Sürdürülebilir ve Sosyal Sermaye Piyasası Araçları Rehberi, i-SPK 128.29, 13.08.2026 tarihli ve 49/1500 sayılı karar, II. Tanımlar ve ilgili bölümler (https://spk.gov.tr/data/6a7e09068f95db31f025d660/Ye%C5%9Fil%20S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir%20ve%20Sosyal%20Rehber%2011.08.2026.docx, Erişim Tarihi: 06.11.2026); ICMA, Sustainability Bond Guidelines (https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/the-principles-guidelines-and-handbooks/sustainability-bond-guidelines-sbg, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

93. CFA Institute / GSIA / PRI, Definitions for Responsible Investment Approaches, 2023, s. 3-10 ve 14-21 (https://rpc.cfainstitute.org/-/media/documents/article/industry-research/definitions-for-responsible-investment-approaches.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

94. IPCC, AR6 Synthesis Report, Annex I Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_AnnexesIndex.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); SBTi: "Corporate Net-Zero Standard V2.0" (https://sciencebasedtargets.org/corporate-net-zero-standard-v2, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

95. OECD, OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct, 2023 (https://www.oecd.org/en/publications/2023/06/oecd-guidelines-for-multinational-enterprises-on-responsible-business-conduct_a0b49990.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

96. KGK, TSRS 1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler, par. 1-4, 17-19 ve 25 (https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/RaporlamaStandarti/TSRS%201.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772, Ek I, ESRS 1 (https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj/eng, Erişim Tarihi: 06.11.2026). IFRS S1 par. 17-19 ve TSRS 1 par. 17-19, asli finansal rapor kullanıcılarının kararlarını etkileyebilecek bilgiye odaklanır. ESRS 1 ise etki ve finansal önemliliği birlikte ele alır; kullanılan standartların önemlilik testleri tek bir ölçütmüş gibi uygulanmaz.

97. Paris Anlaşması, m. 2, 4 ve 16 (https://unfccc.int/sites/default/files/parisagreement_publication.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

98. CFA Institute / GSIA / PRI, Definitions for Responsible Investment Approaches, 2023, s. 3-10 ve 14-21 (https://rpc.cfainstitute.org/-/media/documents/article/industry-research/definitions-for-responsible-investment-approaches.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Principles for Responsible Investment: "What are the Principles for Responsible Investment" (https://www.unpri.org/about-PRI/what-principles-for-responsible-investment, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

99. IPCC, AR6 WGIII, Annex I Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/downloads/report/IPCC_AR6_WGIII_Annex-I.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); SPK, Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları Rehberi, i-SPK 128.29, 13.08.2026 tarihli ve 49/1500 sayılı karar, II. Tanımlar ve III–V. bölümler (https://spk.gov.tr/data/6a7e09558f95db31f025d664/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20Ba%C4%9Flant%C4%B1l%C4%B1%20Rehber%2011.08.2026.docx, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

100. Endüstriyel Emisyonların Yönetimi Yönetmeliği, RG 14.01.2025, S. 32782, m. 4(1)(ü) ve 26 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250114-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4 ve 6-15 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

101. Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

102. GHG Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, Revised Edition, 2004, Böl. 3-4.

103. GHG Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, Revised Edition, 2004, Böl. 3-4; güncel resmî standart sayfası (https://ghgprotocol.org/corporate-standard, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

104. GHG Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, Revised Edition, 2004, Böl. 3-4; güncel resmî standart sayfası (https://ghgprotocol.org/corporate-standard, Erişim Tarihi: 06.11.2026); GHG Protocol, Required gases and GWP values, 2013, s. 1-3 (https://ghgprotocol.org/sites/default/files/2022-12/Required%20gases%20and%20GWP%20values_0.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IPCC, AR6 WGI, Annex VII Glossary (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_AnnexVII.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

105. Zero Waste International Alliance: "Zero Waste Definition" (https://zwia.org/zero-waste-definition/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Sıfır Atık Yönetmeliği, RG 12.07.2019, S. 30829, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190712-9.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

106. Regulation (EU) 2023/956 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R0956, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Avrupa Komisyonu: "Carbon Border Adjustment Mechanism" (https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Regulation (EU) 2025/2083, m. 1(2); 2023/956 sayılı Tüzük m. 2a ve Ek VII (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32025R2083, Erişim Tarihi: 06.11.2026); European Commission: "Reminder CBAM goes live on 1 January 2026", 23.12.2025 (https://taxation-customs.ec.europa.eu/news/reminder-cbam-goes-live-1-january-2026-2025-12-23_en, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

107. CFA Institute / GSIA / PRI, Definitions for Responsible Investment Approaches, 2023, s. 3-10 ve 14-21 (https://rpc.cfainstitute.org/-/media/documents/article/industry-research/definitions-for-responsible-investment-approaches.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Principles for Responsible Investment: "What are the Principles for Responsible Investment" (https://www.unpri.org/about-PRI/what-principles-for-responsible-investment, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

108. SPK, Sorumlu Yönetim İlkeleri Rehberi, i-SPK.54.1, 21.11.2024 tarihli ve 60/1696 sayılı karar, Amaç ve Kapsam bölümü; 3.1-3.6 (https://spk.gov.tr/data/674043c28f95db1d842d975c/Sorumlu%20Y%C3%B6netim%20%C4%B0lkeleri%20Rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

109. OECD, OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct, 2023 (https://www.oecd.org/en/publications/2023/06/oecd-guidelines-for-multinational-enterprises-on-responsible-business-conduct_a0b49990.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

110. OECD, OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct, 2023 (https://www.oecd.org/en/publications/2023/06/oecd-guidelines-for-multinational-enterprises-on-responsible-business-conduct_a0b49990.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Regulation (EU) 2019/2088, m. 2, 4 ve 7 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019R2088, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

111. CFA Institute / GSIA / PRI, Definitions for Responsible Investment Approaches, 2023, s. 3-10 ve 14-21 (https://rpc.cfainstitute.org/-/media/documents/article/industry-research/definitions-for-responsible-investment-approaches.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

112. SPK, Yeşil, Sürdürülebilir ve Sosyal Sermaye Piyasası Araçları Rehberi, i-SPK 128.29, 13.08.2026 tarihli ve 49/1500 sayılı karar, II. Tanımlar ve ilgili bölümler (https://spk.gov.tr/data/6a7e09068f95db31f025d660/Ye%C5%9Fil%20S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir%20ve%20Sosyal%20Rehber%2011.08.2026.docx, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

113. ISO, ISO 14046 Water footprint (https://www.iso.org/standard/43263.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

114. UN Sustainable Stock Exchanges: "About" (https://sseinitiative.org/about/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

115. European Commission: "Overview of sustainable finance" (https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/overview-sustainable-finance_en, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

116. BM, 2030 Gündemi (https://sdgs.un.org/goals, Erişim Tarihi: 06.11.2026); UN Global Compact: "The Ten Principles" (https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Hedeflerin yalnızca raporda sıralanması, olumlu katkının veya bütün faaliyetlerin hedeflerle uyumunun kanıtı değildir.

117. UNEP FI: "Principles for Sustainable Insurance" (https://www.unepfi.org/insurance/insurance/the-principles/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

118. Regulation (EU) 2024/1781 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R1781, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

119. Regulation (EU) 2019/2088, m. 2(17) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019R2088, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

120. United Nations: "Sustainability" (https://www.un.org/en/academic-impact/sustainability, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

121. SPK, Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları Rehberi, i-SPK 128.29, 13.08.2026 tarihli ve 49/1500 sayılı karar, II. Tanımlar ve III-V (https://spk.gov.tr/data/6a7e09558f95db31f025d664/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20Ba%C4%9Flant%C4%B1l%C4%B1%20Rehber%2011.08.2026.docx, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

122. Sürdürülebilirlik Denetimi Yönetmeliği, RG 17.01.2025, S. 32785, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/01/20250117-19.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IAASB, ISSA 5000 (https://www.iaasb.org/focus-areas/understanding-international-standard-sustainability-assurance-5000, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

123. International Organization of Securities Commissions, ESG Indices as Benchmarks, 2025, Bölüm 1.2, "Overview of ESG Indices used as Benchmarks" (https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD804.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

124. IFRS Foundation: "SASB Standards" (https://www.ifrs.org/issued-standards/sasb-standards/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IFRS Foundation: "Consolidated organisations" (https://www.ifrs.org/about-us/consolidated-organisations/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

125. SPK, Sürdürülebilirlik Bağlantılı Sermaye Piyasası Araçları Rehberi, i-SPK 128.29, 13.08.2026 tarihli ve 49/1500 sayılı karar, II. Tanımlar ve III-V. bölümler (https://spk.gov.tr/data/6a7e09558f95db31f025d664/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilirlik%20Ba%C4%9Flant%C4%B1l%C4%B1%20Rehber%2011.08.2026.docx, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

126. KGK, TSRS 1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler, par. 1-4, 17-19 ve 25 (https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/RaporlamaStandarti/TSRS%201.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Global Reporting Initiative: "GRI Standards" (https://www.globalreporting.org/standards/, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772, Ek I, ESRS 1 (https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj/eng, Erişim Tarihi: 06.11.2026). TSRS 1, işletmenin sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlarına ilişkin finansal bilgiye; GRI standartları, kuruluşun ekonomi, çevre ve insanlar üzerindeki etkilerine odaklanır. ESRS 1 ise etki önemliliği ve finansal önemliliği birlikte ele alır. Kullanılan çerçevenin kapsamı ve bilgi kullanıcıları ayrıca dikkate alınır.

127. Regulation (EU) 2019/2088, m. 2(22) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019R2088, Erişim Tarihi: 06.11.2026); IFRS Foundation, IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information (https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/, Erişim Tarihi: 06.11.2026). SFDR m. 2(22), yatırımın değeri üzerinde fiilî veya potansiyel önemli olumsuz etki doğurabilecek olay ve koşulları esas alır. IFRS S1 par. 1-4 ise işletmenin nakit akışlarını, finansmana erişimini veya sermaye maliyetini etkilemesi makul olarak beklenen sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatlara odaklanır.

128. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4 ve 14 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, IFRS S2'deki genel iklim geçiş planı açıklamasından farklı olarak bu plan, taksonomi kriterlerine uyum ve geçiş riskleriyle bağlantılı özel raporlama unsurudur.

129. Global Sustainable Investment Alliance, Global Sustainable Investment Review 2014, Impact/community investing bölümü (https://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2015/02/GSIA_Review_download.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Global Impact Investing Network: "What you need to know about impact investing" (https://thegiin.org/publication/post/about-impact-investing/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

130. 7552 sayılı İklim Kanunu, RG 09.07.2025, S. 32951, m. 2 ve 9 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği, RG 27.08.2026, S. 33353, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/08/20260827-7.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026). 7552 sayılı İklim Kanunu m. 2 ve 9 ile Türkiye ETS Yönetmeliği birlikte değerlendirilir. Kanun sistemin temelini; Yönetmelik ise kapsam, izin, izleme, raporlama, doğrulama ve tahsisat teslimine ilişkin uygulama esaslarını düzenler.

131. KGK, TSRS 1 Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilerin Açıklanmasına İlişkin Genel Hükümler, par. 1-4, 17-19 ve 25 (https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/RaporlamaStandarti/TSRS%201.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

132. KGK, TSRS 2 İklimle İlgili Açıklamalar, par. 1-5 ve 29; Ek A (https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Surdurulebilirlik/RaporlamaStandarti/TSRS%202.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026); KGK, TSRS 2'de Yapılan Değişiklikler: Sera Gazı Emisyonlarının Açıklanmasına İlişkin Değişiklikler, 22.07.2026 tarihli ve 75935942-050.01.04-[01/44275] sayılı karar, RG 28.07.2026, S. 33323 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/07/20260728-7.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

133. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4 ve 6-15 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); 7552 sayılı İklim Kanunu, RG 09.07.2025, S. 32951, m. 2 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250709-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

134. Paris Anlaşması, m. 2 ve 4 (https://unfccc.int/sites/default/files/parisagreement_publication.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

135. IFRS Foundation, Integrated Reporting Framework (https://integratedreporting.ifrs.org/resource/international-ir-framework/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

136. IFRS Foundation: "International Sustainability Standards Board" (https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

137. IFRS Foundation, IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information (https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s1-general-requirements/, Erişim Tarihi: 06.11.2026)

138. IFRS Foundation, IFRS S2 Climate-related Disclosures (https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/ifrs-s2-climate-related-disclosures/, Erişim Tarihi: 06.11.2026)

139. ISO, ISO 26000 Social responsibility (https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

140. International Labour Organization: "About the ILO" (https://www.ilo.org/about-ilo, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

141. CFA Institute / GSIA / PRI, Definitions for Responsible Investment Approaches, 2023, s. 3-10 ve 14-21 (https://rpc.cfainstitute.org/-/media/documents/article/industry-research/definitions-for-responsible-investment-approaches.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

142. CFA Institute / GSIA / PRI, Definitions for Responsible Investment Approaches, 2023, s. 3-10 ve 14-21 (https://rpc.cfainstitute.org/-/media/documents/article/industry-research/definitions-for-responsible-investment-approaches.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

143. International Energy Agency: "Renewables" (https://www.iea.org/energy-system/renewables, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG 21.09.2024, S. 32669, m. 2 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/09/20240921-4.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

144. US Environmental Protection Agency: "Renewable Energy Certificates" (https://www.epa.gov/green-power-markets/renewable-energy-certificates-recs, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

145. IRENA, "Policies for green hydrogen", Hydrogen production ve Policies to support green hydrogen bölümleri (https://www.irena.org/Energy-Transition/Policy/Policies-for-green-hydrogen, Erişim Tarihi: 07.11.2026); International Energy Agency, Northwest European Hydrogen Monitor 2025, 21.05.2025, Reference 1 (https://www.iea.org/reports/northwest-european-hydrogen-monitor-2025, Erişim Tarihi: 07.11.2026). IRENA, yeşil hidrojenin en yerleşik üretim yöntemini yenilenebilir elektrikle su elektrolizi olarak açıklar ve yaşam döngüsü emisyonlarının dikkate alınmasını belirtir. IEA'nın düşük emisyonlu hidrojen tanımı yenilenebilir kaynaklar yanında nükleer elektriği de kapsar; düşük emisyonlu hidrojen ile yenilenebilir kaynaklı yeşil hidrojen aynı sınıflama değildir.

146. SPK, Yeşil, Sürdürülebilir ve Sosyal Sermaye Piyasası Araçları Rehberi, i-SPK 128.29, 13.08.2026 tarihli ve 49/1500 sayılı karar, II. Tanımlar ve ilgili bölümler (https://spk.gov.tr/data/6a7e09068f95db31f025d660/Ye%C5%9Fil%20S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir%20ve%20Sosyal%20Rehber%2011.08.2026.docx, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

147. Bankaların Yeşil Varlık Oranı Hesaplaması Hakkında Tebliğ, RG 11.04.2025, S. 32867, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/04/20250411-4.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); BDDK, 13.03.2025 tarihli ve 11165 sayılı karar eki teknik tarama kriterleri (https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1285, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

148. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4 ve 6-15 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, çevresel beyan hükümleri (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/07/20260701-9.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Ticaret Bakanlığı, "Çevreye İlişkin Beyanlar İçeren Reklamlar Hakkında Kılavuz" (https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat/duyurular/cevreye-iliskin-beyanlar-iceren-reklamlar-hakkinda-kilavuz, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Kavram, Türkçe'de "yeşil aklama" ve "yeşil badana" olarak da adlandırılmaktadır. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği m. 4'teki yeşile boyama tanımı taksonomi ve ekonomik faaliyet bağlamındadır. Ticaret Bakanlığının Çevreye İlişkin Beyanlar İçeren Reklamlar Hakkında Kılavuzu ise reklam ve ticari uygulamalardaki çevresel iddialara yöneliktir.

149. OECD, G20 OECD Principles of Corporate Governance 2023 (https://www.oecd.org/en/publications/g20-oecd-principles-of-corporate-governance-2023_ed750b30-en.html, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

150. Bankaların Yeşil Varlık Oranı Hesaplaması Hakkında Tebliğ, RG 11.04.2025, S. 32867, m. 4 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/04/20250411-4.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026); Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği, RG 24.09.2026, S. 33380, m. 4 ve 6-15 (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2026/09/20260924-1.htm, Erişim Tarihi: 06.11.2026). Bankaların Yeşil Varlık Oranı Hesaplaması Hakkında Tebliğ m. 4(3)-(4), uygun ve uyumlu bilanço içi finansal varlıkları sınıflandırır. Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği m. 4(1)(ü)-(v) ve 6 ise ekonomik faaliyetleri sınıflandırır.

151. Regulation (EU) 2024/3015, m. 3 ve 39, (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R3015, Erişim Tarihi: 06.11.2026).

İlgili Kişiler

Ceren Şen
Ortak, Banka, Finans ve Sermaye Piyasaları Lideri

cerensen@erdem-erdem.av.tr

Ecem Süsoy Uygun
Yönetici Avukat

ecemsusoy@erdem-erdem.av.tr

Rüştü Mert Kaşka
Kıdemli Avukat

rustumertkaska@erdem-erdem.av.tr

Yasal Uyarı

Bu yayında yer alan bilgi, belge ve değerlendirmeler sadece bilgilendirme amaçlı olup Erdem & Erdem Ortak Avukatlık Bürosu tarafından hazırlanmıştır. Reklam amacıyla veya Avukatlık Meslek Kuralları'na aykırı olan başka bir amaçla kullanılamaz. Erdem & Erdem tarafından açıkça yazılı olarak izin verilmediği müddetçe bu içeriğe bağlantı verilemez, kaynak gösterilerek alıntı yapılamaz, kısmen veya tamamen kullanılamaz. Bu yayın kapsamındaki tüm bilgi, belge ve değerlendirmelerin fikri mülkiyet hakları Erdem & Erdem'e aittir ve tüm hakları saklıdır.

ERDEM & ERDEM

40 YEARS

İSTANBUL

Ferko Signature
Büyükdere Caddesi, No. 175 Kat. 3
34394, Esentepe - Şişli, İstanbul

+90 212 291 73 83
+90 212 291 73 82

istanbul@erdem-erdem.av.tr

İZMİR

1476 Sokak, No. 2, D. 27, Aksoy
Plaza Alsancak, İzmir

+90 232 464 66 76
+90 232 466 01 21

izmir@erdem-erdem.com

AMSTERDAM

Office 4.31, Strawinskylaan 457,
1077 XX Amsterdam

+31 (0)20 747 1113

amsterdam@erdem-erdem.nl

www.erdem-erdem.av.tr